

27193

ÖZEL DERSANELERİN, ÜNİVERSİTEYE HAZIRLIK KURSLARINA
DEVAM EDEN ÖĞRENCİLERİN, BAŞARISINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

T-27193

Bahadır KÖKSALAN

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Lisans Üstü Eğitim-öğretim ve sınav Yönergesi'nin

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı için öngördüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Olarak Hazırlanmıştır.

Y.Ö. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

MALATYA

EYLÜL 1993

ÖNSÖZ

Bu araştırmayla; özel dersanelerin üniversiteye hazırlık kurslarına devam eden öğrencilerin başarısını etkileyen faktörler incelenmiş, birinci ve ikinci bölümlerde değişkenlerin frekans ve yüzdeleri verilmiştir. Üçüncü bölümde ise bu faktörlerin beklenen ve gözlenen değerlerin karşılaştırılması yapılmıştır.

Araştırmada öğrencilerin başarısını etkileyen bazı faktörler ele alınarak incelenmiştir. Başarı kriteri olarak ÖSS¹ kazanıp kazanamama esas alınmıştır. ÖSS'ini kazananlar başarılı, kazanamayanlar başarısız kabul edilmiştir.

Araştırmanın yapıldığı Lider Fen Dersanesi Müdürü Mustafa ŞAHİN'e ve dersane öğretmenlerine, Hügem Dersaneleri Müdürü Mehmet KIZILKAYA'ya, rehber öğretmeni Mahir KOCUR'a ve dersane öğretmenlerine teşekkür ederim.

Yüksek Lisans öğrenimim süresince yardım ve ilgilerini esirgemeyen Prof.Dr.Mustafa ERGÜN'e, Yar.Doç.Dr.Şenay IŞIK'a, Dr.Mustafa AKDAG'a şükranlarımı sunarım.

Çalışmalarımnda her yönden yardımcı olan danışmanım Prof. Dr.Mahmut TANDOĞAN'a teşekkürü bir borç bilirim.

Arş.Grv.Bahadır KÖKSALAN

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	I
İÇİNDEKİLER	II
TABLolar LISTESİ	IV

BÖLÜM I

GİRİŞ	1
A. Eğitim	6
A.1. Formal Eğitim	6
A.1.1. Örgün Eğitim	6
A.1.2. Yaygın Eğitim	6
A.1.3. Özel Dersaneler ve Üniversiteye Hazırlık Kursları	7
A.2. Informal Eğitim	8
B. PROBLEM DURUMU	8
C. PROBLEM CÜMLESİ	10
D. ALT PROBLEMLER	10
E. AMAÇ	11
F. HİPOTEZLER	12
G. VARSAYIM	12
H. SINIRLILIKLAR	12
I. TANIMLAR	13
K. KONUYLA İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	14
K.1. Türkiye'de Yapılan Araştırmalar	17
K.2. Yurt Dışında Yapılan Bazı Araştırmalar	18

BÖLÜM II

A. ÖZEL DERSANELERİN TARİHİ GELİŞİMİ	20
B. ÖZEL DERSANELER VE YABANCI OKULLAR	23
B.1. Yabancıların Açtığı Özel Okullar	23
B.2. Türklerin Açtığı Özel Okullar	24

C. ÖZEL DERSANELERİN KURULUŞ VE GELİŞİMİ	25
C.1. Milli Eğitim Bakanlığındaki Yetkililerin Görüşleri	26
C.2. özel Dersane Temsilcilerinin Görüşleri	29
D. ÖZEL DERSANELERİN KAPATILMASI	29
E. ÖZEL DERSANELERİN YENİDEN AÇILMASI	30

BÖLÜM III

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

A. EVREN VE ÖRNEKLEM	33
A.1. Evren	33
A.2. örneklem	33
B. ÖLÇME ARACININ GELİŞTİRİLMESİ	34
B.1. Anket Formu	34
B.2. Anket Formunun Geliştirilmesi	35
B.3. Anket Formunun Uygulanması	36
C. VERİLERİN TOPLANMASI	36
D. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ VE YORUMU	37
E. KULLANILAN İSTATİSTİKSEL TEKNİKLER VE FORMÜLLER	38

BÖLÜM IV

BULGULAR, SONUÇ VE ÖNERİLER

A. BULGULAR	39
B. SONUÇLAR	39
B.1. Araştırmaya Katılan öğrencilerin Kişisel özellikleriyle ilgili Sonuçlar	58
B.2. Araştırmaya Katılan öğrencilerin öğrenim Gördükleri Lise Türü-Kolu ile ilgili Sonuçlar	58
B.3. Araştırmaya Katılan öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Durumuyla ilgili Sonuçlar	59
C. ÖNERİLER	61
KAYNAKLAR	62

TABLULAR LISTESİ

	<u>Sayfa No</u>
TABLO I	Araştırma Grubundaki öğrencilerin Yaşlara Göre Dağılımı 37
TABLO II	Araştırma Grubundaki öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı 37
TABLO III	Araştırma Grubundaki öğrencilerin öğrenim Durumuna Göre Dağılımı 38
TABLO IV	Araştırma Grubundaki öğrencilerin öğrenim Gördüğü Lise Türüne Göre Dağılımı..... 39
TABLO V	Araştırma Grubundaki öğrencilerin öğrenim Gördüğü Lise Koluna Göre Dağılımı 39
TABLO VI	Araştırma Grubundaki öğrencilerin öğrenim Gördüğü Meslek Lisesi Türüne Göre Dağılımı .. 40
TABLO VII	Araştırma Grubundaki öğrencilerin Yerleşim Yerlerine Göre Dağılımı 40
TABLO VIII	Araştırma Grubundaki öğrencilerin Babasının Sağ Olup Olmamasına Göre Dağılımı..... 41
TABLO IX	Araştırma Grubundaki öğrencilerin Babasının öz Olup Olmamasına Göre Dağılımı 41
TABLO X	Araştırma Grubundaki öğrencilerin Babasının öğrenim Durumuna Göre Dağılımı 42
TABLO XI	Araştırma Grubundaki öğrencilerin Babasının öğrenim Düzeyine Göre Dağılımı 42
TABLO XII	Araştırma Grubundaki öğrencilerin Babasının Meslek Durumuna Göre Dağılımı 43
TABLO XIII	Araştırma Grubundaki öğrencilerin Annesinin Sağ Olup Olmamasına Göre Dağılımı..... 43
TABLO XIV	Araştırma Grubundaki öğrencilerin Annesinin öz Olup Olmamasına Göre Dağılımı 44
TABLO XV	Araştırma Grubundaki öğrencilerin Annesinin öğrenim Durumuna Göre Dağılımı 44

TABLO XVI	Araştırma Grubundaki öğrencilerin Annesinin öğrenim Düzeyine Göre Dağılımı	45
TABLO XVII	Araştırma Grubundaki öğrencilerin Annesinin Meslek Durumuna Göre Dağılımı	45
TABLO XVIII	Araştırma Grubundaki öğrencilerin Mensup Olduğu Sosyal Tabakaya Göre Dağılımı	46
TABLO XIX	Araştırma Grubundaki öğrencilerin Oturduğu Evin Durumuna Göre Dağılımı	46
TABLO XX	Araştırma Grubundaki öğrencilerin Oturduğu Evin Oda Sayısına Göre Dağılımı	47
TABLO XXI	Araştırma Grubundaki öğrencilerin Evde Oturan Birey Sayısına Göre Dağılımı	47
TABLO XXII	Araştırma Grubundaki öğrencilerin Ailesinin İkamet Yerine Göre Dağılımı	48
TABLO XXIII	Araştırma Grubundaki öğrencilerin Evlerini Isıtma Durumuna Göre Dağılımı	48
TABLO XXIV	Araştırma Grubundaki öğrencilerin Daha önce Ö.S.Y.S.'na Girip Girmediklerine Göre Dağılımı	49
TABLO XXV	Araştırma Grubundaki öğrencilerin Üniversite Sınavına Kaç Defa Girdiklerine Göre Dağılımı	49
TABLO XXVI	Araştırma Grubundaki öğrencilerin Ek Çalışma Yapıp Yapmadıklarına Göre Dağılımı ve Yüzdellik Karşılaştırması	50
TABLO XXVII	Araştırma Grubundaki öğrencilerin Kursta Katılım Amacına Göre Dağılımı ve Yüzdellik Karşılaştırması	50
TABLO XXVIII	Araştırma Grubundaki öğrencilerin Kursta Katılım Süresine Göre Dağılımı ve Yüzdellik Karşılaştırması	51
TABLO XXIX	Araştırma Grubundaki öğrencilerin Kurs Ücretini Karşılama Şekillerine Göre Dağılımı ve Yüzdellik Karşılaştırması	52

TABLO XXX	Araştırma Grubundaki öğrencilerin Okul Dışında Çalışma Sürelerine Göre Dağılımı ve Yüzdelerle Karşılaştırması	52
TABLO XXXI	Araştırma Grubundaki öğrencilerin Başarılarına Katkısı Olan Faktörlerin Dağılımı ve Yüzdelerle Karşılaştırması	53
TABLO XXXII	Araştırma Grubundaki öğrencilerin 1993 Yılı Ö.S.S.'ni Kazanıp Kazanamamalarına Göre Dağılımı ve Yüzdelerle Karşılaştırması	54

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Eğitim, bireyin içinde yaşadığı toplumda uygulama değeri olan yetenek, yöneliş ve diğer davranış örüntülerini kazandığı süreçler toplamı olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca eğitimin, bireyin sosyalleşimini, bireysel gelişimini içine alan toplumsal bir süreç olduğu da vurgulanmaktadır (Ün, Demirel. 1987. s. 57).

Özellikle uygar toplumlar, sosyal yaşamlarını sürdürebilmek için çeşitli kurumlar geliştirmeyi gerekli görmüşler, eğitimin kurumlaşması için de okulları kurmuşlardır (Varış, 1991. s. 12).

Toplumsal bir kurum olan okul eğitim biliminin verilerinden yararlanarak öğrencilerin; ilgi, yetenek ve başarılarını en son sınıra kadar geliştirmelerine yardımcı olmaktadır (Kaya, 1991. s. 40). Bireylere dönük olmasının yanı sıra, kurumsal açıdan; okullarda nitelikli insan yetiştirilmekte toplum değerleri bir sonraki nesle aktarılmaktadır. Bu olgu eğitim kavramını okulla sınırlandırmak anlamına gelmemelidir (Varış, 1991. s. 12).

İçinde yaşadığımız yüz yılda bilgi artışının hızlı oluşu, kişilerin öğrenmeleri gereken davranış sayısını da arttırmıştır (Egelioğlu, 1992. s. 5). Buna paralel olarak da okulların sayısı artmaya başlamıştır. Ülkemizde Cumhuriyetin

ilanından günümüze (1923-1990) kadar okul sayılarındaki nicel artış, öğrenci sayılarındaki artışın gerisinde kalmıştır. 1991-92 öğretim yılında lise ve dengi okullarda öğrenci sayısındaki artış % 11, okullaşma oranı ise % 41 olarak gerçekleşmiştir (6. Beş yıllık kalkınma planı). Buna rağmen okullarda öğretmen eksikliği, sınıfların kalabalık oluşu milli eğitimde bir sorun olarak güncelliğini hala korumaktadır.

öğrencilerin kazandıkları bilgiler yanında ruhsal ve bedensel sağlığı yerinde yeti ve yeteneklerini sonuna kadar kullanabilecek biçimde eğitilmiş yapıcı, üretken, yaratıcı gençlerin yetiştirilmesi, de önemlidir. Gençlerin fikir, buluş, tasarlama, plan, proje aşamalarında her alanda üretken olabilmeleri ülkemizin öz gereksinim ve koşullarına uygun özgün çözümler getirebilmeleri gene orta öğretimde gerekli ve yeterli oranda yaratıcı biçimde yetiştirebilmelerine bağlıdır (Deniz, 1991. s.1).

içinde bulunduğumuz çağda dünyada ve Türkiye'de sosyal, kültürel ve ekonomik alanlarda hızlı değişmelerin meydana gelmesine rağmen eğitim program ve uygulamalarındaki gelişmeler bunun çok gerisinde kalmıştır. Halbuki toplumsal dinamizm eğitim programlarının da dinamik olmasını gerektirmektedir (Varış, 1991.s.24).

örgün eğitim bütün kademelerinde olduğu gibi, orta öğretim kademesinde de eğitim hedeflerini gerçekleştirme görevi okullara verilmiştir. Başka bir ifadeyle okulun görevi insanın

yaşayacağı değişmelerin gerektirdiği bilgi ve yetenekleri devamlı sürette öğretmeye çalışmaktır.

Okul programlarını hazırlayanlar, bu programlara nelerin konması ve nelerin konmaması konusunda karar verirken insanın hayatı boyunca öğrenmeye devam etmek durumunda olduğunu dikkate almalıdır. Bu bakımdan eğitim hedefleri, toplumun gelişimine katkı getiren, bireyi geliştirmeyi amaçlayan ve çağdaş bilimsel bilgi birikimini kapsayan bir bütünlük oluşturacak şekilde örgütlenmesi öğrenmeyi daha hızlı ve anlamlı kılar (Bilen, 1989, s. 1).

Eğitim alanında günümüze kadar yapılmak istenen reform çalışmaları daha çok öğretim programları öğretmen yetersizliği ve ders araçlarının yetersizliği gibi nicel sorunlar etrafında yoğunlaşmış, fakat öğrencilerin okul başarılarını olumsuz yönde etkileyen diğer faktörler üzerinde hemen hemen hiç durulmamıştır (Sarp, 1984. s. 50).

öğrencilerin okul başarılarını olumsuz yönde etkileyen faktörler tespit edilince de olumsuzluğu giderme yolu tercih edilmiş ve öğrencinin zayıf yönleri iyileştirmeye çalışılmıştır.

Drucker (1991), bu yönüyle eğitimin eksiklikleri gideren bir kurummuş gibi işlev gördüğünü, olumlu yönleri geliştirmek gibi asli işlerini ikinci planda bıraktığını ifade etmektedir.

öğrencilerin ilerde yönelecekleri alan ne olursa olsun okulun onlara ihtiyaç duydukları temel becerileri vermesi

gerkir.Ama insan performansı zayıflıklar üzerine kurulamaz. Hatta bunlar düzeltilseler bile performans ancak güçlü yönleri temel alabilir. Okul ise bunları öteden beri göz ardı etmekte hatta önemsiz saymaktadır. Güçlü yönler sorun çıkar- maz, okullar da sorunlar üzerinde odaklaşırlar (Drucker, 1991. s. 242).

Ülkemizdeki eğitimle ilgili reformların ve yeniliklerin program ve eğitimde sistem arayışı noktasında düğümlenmesi, her halukarda öğrencileri ikinci planda bırakmaktadır. Dolayısıyla öğrencilerin başarılarını ve başarısızlıklarını kısır ve sınırlı bir kritere, sınıf geçmeye, göre değerlendirmek durumunda kalınmaktadır.

Bilgi toplumunda öğrencilere şu söylenecektir:"Senin yeteneğin var ve bu yeteneğinin geliştirilmesi gerekir (Drucker, 1991. s. 242).

Eğitimde fırsat ve imkan eşitliğini sağlayan düzenlemeler en başta Anayasa ve ilgili yasalarla güvence altına alınmıştır. Ülkemizde formal ve informal eğitimin bütün birimleri öğrencileri Türk milli eğitiminin belirlediği amaçlar doğrultusunda yetiştirmeye çalışmaktadır. Mesela 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda, Türk Milli Eğitim Sistemini Düzenleyen Genel Esaslar çerçevesinde belirlenen genel amaçların 2.maddesinde:"Atatürk inkılap ve ilkelerine ve anayasa- da ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı, Türk milleti'nin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını,

milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;" ifadesi yer almaktadır (Resmi Gazete, s. 5101).

Yukarda bahsedilen, 1973 yılında çıkartılan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, 16. 6. 1983 tarihinde 2842 sayılı Kanunla getirilen ek 1.maddeyle "ilköğretim" olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.İlgili kanunda Milli Eğitim'in genel ve özel amaçlarından ve Türk Milli Eğitiminin Temel ilkelerinden bahsedilmektedir.

I.Bölümde, eğitim kavramının sistematik bir analizi yapılarak, sunulan eğitim-öğretim etkinliklerinin, eğitim sisteminin hangi boyutunda yer aldığı ortaya konulduktan sonra özel Dersanelerin Üniversiteye Hazırlık Kursları'nın sistemdeki yeri ve fonksiyonu belirtilmiştir. Daha sonra araştırmanın diğer bölümlerine geçilerek; Prblem Cümlesi,Alt Problemler, Araştırmanın amacı, Hipotezler, Varsayımlar, Sınırlılıklar, Tanımlar, Literatür Taraması yapılmıştır.

II.Bölümde özel Dersanelerin tarihi gelişimi ve açılış sebepleri hususundaki çeşitli görüşler yer almaktadır.

III.Bölümde araştırmanın yöntemi, Evren, örneklem, Verilerin Toplanması, Çözümü ve yorumu yer almaktadır.

IV.Bölümde ise sonuç ve öneriler kısmı bulunmaktadır.

A. EĞİTİM

A.1. Formal Eğitim

Formal eğitim; amaçlı, önceden hazırlanmış bir program çerçevesinde planlı olarak yapılan ve öğretim yoluyla gerçekleştirilen eğitimidir.

A.1.1. Örgün Eğitim

Belli bir yaş grubundaki bireylere, milli eğitim amaçlarına göre hazırlanmış eğitim programlarıyla okul çatısı altında düzenli olarak yapılan eğitimidir (Taymaz, 1978. s. 6).

Eğitim başlangıcından bitimine kadar özel bir çevre içinde kontrollü olarak yürütülür. Okullardaki eğitim bu ölçüler içerisinde verilmektedir. Örgün eğitim sistemi içerisinde genel, mesleki ve teknik eğitim programları uygulanmaktadır.

A.1.2. Yaygın Eğitim

Yaygın eğitim örgün eğitim sistemine hiç girmemiş, bu sistemin herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademelerden birinden ayrılmış olan kişilere verilen eğitimidir (Taymaz, 1978. s. 6).

Okul dışında; endüstri, tarım ve hizmet alanlarında kişileri bir mesleğe hazırlamak meslekte ilerlemelerini sağlamak ve yenilikleri öğretmek amacıyla yapılan öğretim

etkinlikleri, halk eğitim merkezlerinde açılan kurslar, özel dersanelerin açtığı kurslar da formal eğitim içerisinde yaygın eğitim hizmetlerine girmektedir.

Okul dışı formal eğitim sürecinin okuldaki eğitimden en önemli farklarından biri kısa süreli olması öğrencilerin yaşlara göre gruplandırılmaması, ihtiyaç duyuldukça yapılması bir diğeri de konuların okuldaki konulara göre daha sınırlı olmasıdır. Süreç olarak ise hem okuldaki eğitim hem de okul dışındaki eğitim aynı amaca hizmet etmektedir.

A.1.3. özel Dersaneler ve Üniversiteye

Hazırlık Kursları

Genel olarak eğitim-öğretim etkinliklerine değindikten sonra, özel dersaneler formal eğitim sistemi içerisinde yer alan yaygın eğitim hizmeti sunan bir birimdir diyebiliriz. öğrencilerin bir kısmı bazı derslerdeki eksikliklerini gidermek amacıyla bir kısmı da kabiliyetlerini geliştirmek, başarılarını artırmak amacıyla özel dersanelerin üniversiteye hazırlık kurslarına ya da diğer kurslara devam etmektedir.

A. 2. Informal Eğitim

Yaşam içerisinde kendiliğinden oluşan, belli bir amaca hedefe yönelik olmayan plansız, programsız, gelişi güzel ortaya çıkan sürece informal eğitim denmektedir (Fidan, 1992. s.12)

B. PROBLEM DURUMU

Türk Milli Eğitimi'nin en genel işlevi: Öğretim etkinliklerini toplumun bütün fertlerine; ırk, soy, sp, mezhep farkı gözetmeksizin ulaştırmaktır.

Ülkemizde eğitim-ğretim hizmetleri büyük lde kurulmuş olan formal eğitim kurumlarıyla, okullarla, sunulmaktadır.

Örgün eğitim kurumları olan okullar devletin felsefesini, politikasını yansıtmakta ve ihtiyaç duyduğu nitelikli insan gücünü yetiştirmekte, böylece kalifiye insan gücünü artırmaktadır.

Devlet, okullarla örgün eğitimle tamamlayamadığı eğitim-ğretim etkinliklerini, yaygın eğitimle de desteklemekte, basın, televizyon, radyo vb. yayınlarıyla, halk eğitim kurslarıyla bu hizmetleri yürütmeye çalışmaktadır.

özel öğretim kurumları da formal eğitim kurumları gibi örgün ve yaygın özel öğretim kurumları olmak üzere iki ana bölümden oluşmaktadır.

özel örgün eğitim kurumlarının kapsamına: Okul öncesi eğitim, ilköğretim, genel ve mesleki orta öğretim okulları girmektedir. özel yaygın eğitim kurumlarına ise: özel dersaneler, kurslar, biçki-dikiş yurtları girmektedir. (Duman, 1984, s.2).

özel yaygın eğitim kurumları arasında bulunan özel dersanelerin sayıları giderek artarken, Türk Eğitim Sistemi içindeki yerini aldığı görülmektedir. 1964 yılından sonra sayıları hızla artmaya başlayan özel dersanelerin niteliği ve sunduğu imkanlar, değişen sınav sistemine paralel olarak reorganizasyonu da beraberinde getirmiştir.

özel Dersanelerde çalışan personel, Milli Eğitim Bakanlığı'nın belirlediği esaslar çerçevesinde okullarda görev yapabilecek nitelikteki öğretmenlerden oluşmaktadır. öğrencileri ise bir kısmı lise ve dengi okul mezunu, bir kısmı da bu okullarda öğrenim görmekte olan kişilerdir.

özel Dersanelere devam eden öğrencilerin, devam ettikleri hazırlık kurslarında başarılarını olumsuz yönde etkileyen faktörler nelerdir? Bu öğrencilerin kişilik özellikleri nasıldır? Sosyo-ekonomik durumları nasıldır? öğrencilerin dersaneye gitmelerinde en büyük etken nedir? Bu ve buna benzer soruların diğer eğitim kurumlarında olduğu gibi özel dersanelerde de cevaplandırılması gerekmektedir.

Eğitimde fırsat eşitliğini sağlamaya, eşitsizliği ortadan kaldırmaya çalıştığını iddia eden özel dersaneler, öğrencilerin başarılarını olumsuz yönde etkileyen faktörleri ortadan kaldırmaya veya bu faktörlerin olumsuz tesirlerini azaltmaya yönelik çalışmalar mevcuttur.

özel dersaneler ve işlevleri konusundaki çalışmalarını izleyen bu araştırma özel Dersanelerde başarıyı etkileyen faktörlerin neler olduğunu ve etkililik derecesini saptamak amacıyla yapılmıştır.

C. PROBLEM CÜMLESİ

özel dersanelerin üniversiteye hazırlık kurslarına devam eden öğrencilerin:

- a) Kişisel özelliklerinin
- b) Sosyo-ekonomik durumlarının
- c) Mezun oldukları veya devam ettikleri Lise türünün başarıları üzerindeki etkileri nelerdir?

D. ALT PROBLEMLER

1. özel Dersanelerin üniversiteye hazırlık kurslarına devam eden öğrencilerin başarılarına kişisel özellikleri etkilemekte midir?

2. özel Dersanelerin üniversiteye hazırlık kurslarına devam eden öğrencilerin sosyo-ekonomik durumları başarıları

üzerinde etkili midir?

a) Alt sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilerin başarı durumları nasıldır?

b) Orta sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilerin başarı durumları nasıldır?

c) Üst sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilerin başarı durumları nasıldır?

3. özel dersanelerin üniversiteye hazırlık kurslarına devam eden öğrencilerin öğrenim gördükleri lise türünün başarıları üzerinde etkisi var mıdır?

a) Fen ağırlıklı öğrenim gören öğrencilerin başarıları nasıldır?

b) Genel liselerde öğrenim gören öğrencilerin başarıları nasıldır?

c) Mesleki ve teknik öğrenim gören öğrencilerin başarı durumları nasıldır?

E. AMAÇ

özel dersanelerin üniversiteye hazırlık kurslarına devam eden öğrencilerin başarılarını etkileyen faktörleri belirlemek için yapılan bu araştırmanın amacı: öğrencilerin başarılarını etkileyen faktörlerden bazılarının etki derecelerini ve etkenlerin birbirleriyle ilişkisini ortaya koymaktır. Bu amaç çerçevesinde: 1. Kişisel özellikler başarıya etki etmekte midir? 2. Sosyo-ekonomik durum başarıya etki etmekte

midir? 3. Lise türü-kolu başarıya etki etmekte midir? Gibi sorulara cevap aranmıştır.

F. HIPOTEZLER

1. öğrencilerin kişisel özellikleri başarıları üzerinde etkisi vardır.
2. Sosyo-ekonomik durumun öğrencilerin başarıları üzerinde etkisi vardır.
3. öğrenim görülen lise türü-kolu öğrenci başarıları üzerinde etkilidir.

G. VARSAYIMLAR

1. özel Dersanelerin üniversiteye hazırlık kurslarına devam eden öğrencilerin başarılarını etkileyen çok çeşitli faktörler vardır.
2. özel dersanelerin üniversiteye hazırlık kurslarına devam eden öğrencilerin başarılarını etkileyen faktörler öğrencilerin içinde bulunduğu çeşitli etkenlere göre birbirleriyle değişik şekillerde etkileşim içine girer.

H. SINIRLILIKLAR

Bu araştırmada öğrencilerin kişisel özelliklerinden sadece ankette belirtilmiş olan 10 soru üzerinde sosyo-ekonomik

durumla ilgili 17 soru üzerinde lise türü-kolu ile ilgili 4 soru üzerinde durulmuştur. Araştırma öğrencilerin başarılarını etkilediğini varsaydığımız bu maddelerle sınırlıdır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin başarı durumunu tespit etmek amacıyla ö.S.Y.M. numaraları alınmış, kimlik bilgileri saklı tutulmuştur.

Araştırma, Malatya ili belediye sınırları içerisinde bulunan dersanelerden Lider Fen Dersanesi ile Hügem Dersanelerinin öğrencileri ile sınırlıdır.

I. TANIMLAR

Lise: Ortaokul mezunu öğrencilerin devam ettiği ve öğrencileri genellikle bir üst öğretime hazırlayan 3 yıllık bir orta öğretim kurumudur. Son sistem değişikliğine göre orta öğretim kademesindeki kurumlar; genel mesleki ve teknik olmak üzere çeşitli liselerden meydana gelmektedir (Koç, 1981. s.18).

Meslek Lisesi: Bir meslek alanında işe girebilmek ve iş içerisinde gelişmelere uyum sağlayabilmek için gerekli bilgi beceri ve iş alışkanlıklarını bireyde geliştirmeyi amaçlayan 3 yıl süreli eğitimidir (Doğan, 1980. s. 160).

Sosyo-Ekonomik Durum: İnsanların toplumun üyeleri olarak sosyal ve ekonomik ihtiyaçları, problemleri ile ilgili durumlarıdır (Türkler, 1977. s. 27).

Özel Dersaneler: 1965 yılında çıkarılan 625 sayılı özel

öğretim Kurumları Kanunu ile açılan ve hizmet veren kurum-
lardır (özgüven, 1981. s. 2).

Üniversiteye Hazırlık Kursu: Okulların kalitesinden
şikayetçi öğrencileri Üniversiteye giriş sınavına hazırlamak
için düzenlenen ücretli kurslara üniversiteye hazırlık kursu
denir(özgüven, 1980. s. 12).

Başarı: Bir takım bilgi ve beceri edinmeyi gerektiren
konularda kişinin istenilen bir düzeyde yeterlilik göster-
mesidir (Bakırcıoğlu, 1985. s. 159).

K. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

K.1. Türkiye'de Yapılan Araştırmalar

özel dersanelerle ilgili olarak özgüven (1980)
"Üniversiteye Giriş Açısından özel Dersaneler" konulu
makalesinde artan öğrenci nüfusuna karşın üniversitelerin
sınırlı sayıda öğrenci almaları öğrencileri yarışma
sınavlarına hazırlayan özel dersanelere gitmeye
zorladığını ancak yüzbinlerce -hatta bugün milyonlarca-
öğrenciye hizmet veren özel dersaneleri bir kurum olarak
inceleme konusu yapılmadığını belirtmektedir.

1980 yılına kadar bu konu da ciddi bir çalışmaya rast-
lanmamıştır özgüven (1981) "özel Dersanelerin Üniversiteye
Girişe Etkileri" üzerinde yaptığı araştırmada: özel

dersanelerin düzenledikleri hazırlık kurslarına devam eden öğrencilerin üniversiteye girişte önemli derecede daha avantajlı olduğunu gösteren bulgular saptamıştır. Bu araştırma özel dersaneler konusunda yapılan ilk çalışmalardan biridir.

Hazırlık kurslarına devam eden öğrenciler ile hazırlık kurslarına devam etmeyen öğrenciler karşılaştırıldığında; genel olarak üniversiteye giriş sınavında aldıkları puanlar bakımından ve özellikle fen ve yabancı dil puanlarında kurslara devam edenler lehinde önemli farklar görülmüştür (Özgülven, 1981. s. 25). Ancak bu çalışma da özel dersaneleri bir kurum olarak incelemekten uzaktır.

Duman'ın (1984) "Özel Dersaneler ve İşlevleri" konulu araştırması bizim araştırmamızla doğrudan ilgili olan özel dersaneleri bir kurum olarak incelemeye alındığı ilk çalışmadır. Duman'ın araştırmasında özel dersanelerin üniversiteye hazırlık kurslarına devam eden öğrencilere daha çok fen grubu dersleri için düzenlenmiş bile olsa okulda öğrendiklerini belli bir tekniğe (test tekniğine) göre kullanmayı öğretmekten başka bir şey kazandırmadığını göstermektedir.

Özel Dersanelerin üniversiteye hazırlık kursları öğrencilerin lise ve dengi okullarda öğrenimlerini sürdürdüğü ya da bitirdiği dönemlere rastlamaktadır. Bu dönem öğrencilerin öğrenim hayatında oldukça kısa bir süreyi kapsamaktadır.

Üniversiteye giriş süreci ise bireyin var oluşundan üniversiteye girinceye kadar geçen sürede kişinin zihinsel ve

zihinsel olmayan tüm faktörlerle olan etkileşimini kapsar (özgüven, 1980. s. 9).

Bizim yaptığımız bu araştırmanın evrenini oluşturan öğrenci kümesi her ne kadar dersane öğrencileri ise de, onlar toplum içerisinde belli bir lisenin belli bir çevrenin ve bir sosyal tabakanın mensubu olarak yaşamaktadırlar. O nedenle başarılarını etkileyen bir çok faktör vardır.

Celkan (1983), bunlardan zihinsel olmayan faktörler üzerinde durmuş, öğrencilerin kişisel özellikleri ve genel durumlarına ilişkin faktörlerin başarıyı pek etkilemediğini tespit etmiştir. Ayrıca sosyal tabakanın etkisinin olmadığını ortaya koymuştur.

Buna karşılık Sağ (1983) Sivas ilinde lise öğrencilerinin başarılarını etkileyen faktörlerle ilgili bir araştırmada başarısızlığın nedenlerinin; aileden, öğrencinin kendisinden, öğretim kurumundan kaynaklandığını belirtmektedir.

Lise dönemi gençlerin ergenlik çağına rastlayan kritik bir dönem olması nedeniyle bu çağdaki gençlerin sorunları onların öğrenimlerini de etkilemektedir. öğrencilerin başarılarını olumsuz yönde etkileyen ve etkisi açıkça belli olmayan ancak birbirleriyle ilişkisi olan faktörler bulunmaktadır.

İlgili literatürün gözden geçirilmesi sonucunda başarıyı direkt etkileyen ve bu araştırmanın konusuyla ilgili yayınların yanı sıra genel olarak başarıyı etkileyen, araştırmayla

dolaylı yönden ilgili olan bazı yayın ve araştırmalarında bulunduğu saptanmıştır. Bu yayınlar arasında özglüven (1981) ve Duman (1984)'ın yapmış oldukları çalışmalar konuyla doğrudan ilgili araştırmalardır. Diğer alışmalar ise konumuzla, problem ve alt problemlerimizle dolaylı yönden ilgili olan araştırmalardır. Bu alışmaları şöyle özetleyebiliriz:

şemin (1966), üniversiteye giriş sınavlarında başarıya etki eden faktörleri incelemiştir.

Mihıoğlu (1969), üniversiteye girişte liselerimizin durumunu incelemiştir.

Yıldırım (1972), ODTÜ Giriş Sınavı ve Üniversitede başarıyı etkileyen faktörleri incelemiştir.

Türkler (1977), sosyo-ekonomik yönden dezavantajlı çocuklar üzerinde bir araştırma yapmıştır. Bu araştırmada özellikle çocukların benlik gelişimini etki eden faktörler ele alınmıştır.

Köse (1988), üniversite hazırlık kurslarına katılan öğrencilerin eğitimsel başarı üzerinde aile, sosyo-ekonomik durum gibi faktörlerin etkilerini incelemiştir.

1981-1982 yılında Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve İdari Bilimler Fakültesinde yapılan bir araştırmaya göre sosyo-ekonomik düzeyi farklı öğrencilerin değer yargıları ve ilgileri farklılaşma göstermektedir (Anar, 1985. s. 13).

Tavşancıl (1989), tüm bilim alanlarında öğrencilerin çoğunluğunun genel liselerden ve Fen kolundan mezun olduğunu tespit etmiştir.

Tavşancıl (1989), Sosyal bilimler alanında; klasik fen programı fen kolundan mezun olan öğrencilerin, modern fen programı dil-edebiyat kolu mezunu öğrencilerden daha başarılı olduğunu saptanmıştır (Tavşancıl, 1989. s. 164).

Güven (1991), öğrencilerin başarılarını en çok etkileyen faktörler olarak okulda ders laboratuvarının yetersiz olması, okul kütüphanelerinin yetersiz olması, okulda dinlenme ve eğlence yerlerinin yetersiz olması gibi fiziki faktörleri sıralamaktadır (Güven, 1991. s. 79).

Gülmez (1992), Yükseköğretimde öğrenci başarısını etkileyen faktörler olarak öğrencinin özgeçmişinden ve üniversite öğrenimi sırasında akademik ve sosyal çevresinde kaynaklanan durum ve davranışların başarıyı etkilediğini tespit etmiştir (Gülmez, 1992. s. 62).

K. b. YURT DIŞINDA YAPILAN BAZI ARAŞTIRMALAR

Değişik öğretim kademelerine ilişkin olarak yurtdışında özellikle A.B.D. ve İngiltere'de yapılmış, öğrenci başarılarını etkileyen faktörlere ve akademik başarının kesterilmesine dönük pek çok araştırma bulunmaktadır. Bu araştırmalar genellikle lise not ortalaması zeka testi puanları genel başarı genel yetenek testi puanları ile kişiliğe dönük bazı etmenleri değişken olarak kapsamaktadır (Gülmez, 1992. s. 11).

Yurtdışında yapılan araştırmalarda ne A.B.D. ne İngiltere ne de diğer Avrupa ülkelerinde özel dersaneler

bulunmadığından araştırmamızla doğrudan ilgili kaynak bulunamamıştır.

Torres, 1962-63 yılları arasında 200 öğrenci üzerinde yaptığı çalışmada, zihinsel etmenlerle öğrencilerin başarıları arasındaki ilişkiyi araştırmış bağımlı değişkenin bağımsız değişkenden kestirilemeyeceğini tespit etmiştir (Gülmez, 1992. s. 12). Yani öğrenci farklı nedenlerle farklı değişkenlerden etkilenebilmektedir. Başarısızlığı sadece üzerinde etkisi incelenen değişkenler etkileyebilir.

Anderson, 1961-63 yılları arasında Kuzey Dakota'da yaptığı bir araştırmada öğrencilerin teknik bölümlerde ki başarılarıyla test puanları, yaş, ana-baba mesleği, medeni durum vb. biyografik değişkenler arasındaki ilişkiyi araştırmış sonuçta başarıyı etkileyen faktörlerden akademik içerikli olanların, biyografik içerikli olanlardan daha etkili olduğunu ortaya koymuştur (Gülmez, 1992. s. 13).

Nichols, (1965) Myers (1967) Connolly (1968) ve Harrington (1969) zihinsel olmayan faktörlerin üniversitedeki öğrenci başarısını nedenli etkilediğini saptamak amacıyla öğrencilerin çalışma alışkanlıkları, tavır ve ilgi alanları, güdü ve nüfusla ilgili etmenleri ölçmek üzere envanterler geliştirmişlerdir. Bu konu da envanterle akademik başarı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Gülmez, 1992. s. 14).

BÖLÜM II

A. ÖZEL DERSANELERİN TARİHİ GELİŞİMİ

İlk çağda Yunanlılar eğitimi güzel bir vücut, gelişmiş bir zihin, ruh ve ahlak güzelliği için yapılan faaliyetlerin bütünü olarak anlatmaktaydı. Tarihi süreç içerisinde eğitim amaçları, o dönemin amaç ve özelliklerini de yansıtmaktadır. Eski Yunan'da toplumsal amaçlar, Rönesansta ise bir yandan bireycilik, bir yandan da milliyetçilik ağır basar. 18.yüz yılda bireyci ve kozmopolitan eğitim anlayışı vardır. 19.yüz yılda milliyetçi, bireyci ve hümanist görüş karışımı eğitim hakimdir. 20.yüzyılda ise eğitimde toplumsal etkinlik fikri önem kazanmıştır. Çağdaş eğitim akımları ise özellikle bireyci ve toplumcu eğitim görüşleri etrafında toplanırlar (Celkan, 1983, s. 2).

Türkiye'nin 1700'lü yıllarda başlayan önce askeri sahada, sonra sivil (kalemi) alanda devam eden Batılılaşma hareketleri Tanzimat Fermanı (1839), Islahat Fermanı (1856), I. Meşrutiyetin ilanı (1876), II.Meşrutiyetin ilanı (1908), Cumhuriyetin ilanı (1923), Atatürk ve Batıcılık görüşü bizi eğitimde bugünkü sistem anlayışına getirmiştir. Bir başka ifadeyle 18. Yüzyıl'da Osmanlı İmparatorluğu'nu etkileyen "Batıcılık" fikri Modern Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda temel zihniyeti oluşturmuştur (Mardin, 1992. s. 27).

Batılılaşma modern bir toplum olma yönündeki çabaları ihtiva etmektedir. "Muassır Medeniyetler seviyesinin üstüne

çıkılmak" ifadesiyle yerini bulan kavram Türk devletinin bütün kurumlarının batıda ki modern kurumlar seviyesine ulaştırılabilmesini hedef almaktadır.

Eğitim kurumu bu hedefleri gerçekleştirmede en önemli görevi üstlenmiş durumdadır. Hızlı bir büyüme süreci içine giren ülkemizin, ekonomik yönden beklenen düzeyde gelişememesi nedeniyle eğitime gerekli mali destek sağlanamamaktadır. Öğrenci sayısındaki hızlı artış, okulların öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayacak sayıya ulaşamaması, yöneticileri, öğrencileri ve velileri sıkıntıya sokmaktadır. Cumhuriyetin ilanından günümüze kadar okul, öğrenci ve öğretmen sayısı tahmin edilenden çok yüksek olarak gerçekleşmiştir.

Özellikle yüksek öğretim kademesinde milyonları bulan öğrenci talepleri bu sıkıntıyı daha iyi bir şekilde ortaya koymaktadır.

Orta öğretimde hızlı öğrenci artışı gözlenmekte ve orta öğretim kurumlarının genel lise, meslek lisesi ve teknik lise gibi farklı işlevleri yerine getiren okullar bulunmaktadır. Bütün liselerden mezun olan öğrenciler üniversiteye girmeyi amaçlamaktadırlar. Bu da milyonlarca öğrencinin bir kapıya, üniversitelere, yığılmasına neden olmaktadır.

Liselerde verilen eğitim ve uygulanan sınav sistemi, daha çok genel ve kültürel bilgileri kazandırmak ve ölçme-değerlendirme noktasında odaklaşmaktadır. Bazı öğretmenlerin şahsi iyi niyet ve katkıları sonucu üniversiteye giriş sınavlarına yönelik program uygulanmaktadır. Teste yönelik

sınavların olmaması, yapılan test sınavlarının nitelikli olmaması, test hazırlama kurallarına da uyulmaması nedeniyle öğrenciler okulda verilen eğitimi yetersiz bulmaktadır.

öğrencilerin yeterli olmadıkları derslerden eksikliklerini tamamlamaları, test tipi sınavlara hazırlanmaları, üniversiteye giriş sınavlarında daha yüksek puan alabilmeleri için özel dersanelerin üniversiteye hazırlık kurslarına katılmaları, üniversiteye geçişte doğal bir yol gibi görülmektedir.

öğrencilerin üniversiteye hazırlık kurslarına katılmaları A.B.D.'de uygulanan üniversiteye transfer programlarına benzemektedir. A.B.D.'de lise ve dengi okulu bitiren öğrencilerin bir kısmı yüksek okula yazılmakta bunların bir kısmı üniversiteye transfer programlarına kaydolmaktadır (Akgün, 1976. s. 3).

A.B.D.'de öğrencilerin bir üst okula geçmelerinde ise akademik başarı notları okul yöneticisinin tavsiyeleri göz önünde bulundurulmakta bazı üniversitelerde özellikle farklı şehirlerden gelenler için bir tür giriş sınavı uygulanmaktadır (Akgün, 1976. s. 3).

Sistemin her parçası bir amaca hizmet etmelidir. Eğitim sistemide bir bütündür, her eğitim kademesi bir sonraki eğitim safhasına geçişi sağlarken öğrencilerin yaş, cinsiyet, kabiliyet ve ilgilerini de göz önüne alarak onları bir mesleğe doğru yönlentmeyi amaçlamaktadır. Eğitim sistemimizde bu hedefler bir türlü istenilen düzeyde gerçekleştirilememiştir.

Kalkınma planlarında da bütün öğretim kademelerinde öğrencilerin hayata dönük bilgi ve becerilerle teçhiz edilmesine öncelik ve ağırlık verileceği ve bu amaçla kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği yapılacağı konusunda icra raporları bulunmaktadır (İcra Planı, 1986. s. 138).

Ülkemizde seçme sınavlarının ortaya çıkmasından sonra sayıları hızla artan ve artışı kaçınılmaz bir hal alan özel dersaneler özellikle sosyo-ekonomik yönden avantajlı bölgelerde; İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük şehirler başta olmak üzere bütün şehirlerde açılmaktadır. Eğitim sistemindeki yerinin tartışılmasına rağmen özel dersaneler, ilgili kanun ve yönetmeliklere de uygun olarak hizmet vermeye devam etmektedir (Ek.1).

B. ÖZEL DERSANELER ve YABANCI OKULLAR

Özel dersanelerin temeli özel okullara dayanmaktadır. Özel okulların tarihi gelişimi özel dersanelerinde tarihi gelişimini oluşturmaktadır.

B.a. Yabancıların Açtığı Özel Okullar

İlk özel okul yabancıların açtığı Robert Kolejidir. 1863 yılında New-York kapitalistlerinden Robert'in yardımlarıyla açılan bu okul önceleri Amerikan Koleji olarak bilinirken

Robert'in ölümünden sonra Robert Koleji olarak anılmaya başlanmıştır (Koçer, 1970. s. 570).

B. b. Türklerin Açtığı Özel Okullar

Türklerin açtığı ilk okul 1864 yılında açılan Darüşşafaka sayılabilir. Darüşşafaka 15 Haziran 1873'te derslere başlamıştır (Koçer, 1970. s. 571).

Benzer bir uygulama da 1921 yılında İstanbul'da Amerika'lı Miss Elizabeth Mayston tarafından açılan yetişkinlere İngilizce, Almanca, Fransızca yabancı dil, muhasebe, daktilo, steno, sekreterlik gibi ticari, biçki dikiş, yemek, moda, çiçek, resim, dekorasyon, nakış gibi ev ekonomisi alanlarında kısa süreli kurslar düzenleyen bir dersaneye rastlanmaktadır (Duman, 1984. s. 14). Bu kurslar öğrencileri günümüzdeki gibi yetiştirmeyi amaçlamakta ve onları sınavlara hazırlamaya yönelik programları içermemektedir. O günün şartlarında mevcut öğretimden farklı, özel eğitim veren kurumlardır.

Konuyu özel öğretim kurumları çerçevesinde ele almak gerekmektedir. O nedenle önce özel öğretim kurumlarını, yerli ve yabancı öğretim kurumlarının faaliyetlerini, özel dersanelerin zeminini oluşturan hizmetler bakımından incelemek gerekir.

C. ÖZEL DERSANELERİN KURULUŞU VE GELİŞİMİ

Türk ve yabancı özel kişi ve kuruluşlar tarafından açılan, genç ve yetişkinlere yönelik olarak düzenlenen kısa süreli kurslarla fen, lisan ve sanat alanında yetiştirmeyi amaç edinen özel dersanelerin varlığı cumhuriyet öncesine kadar uzanmaktadır. Bu gayeyle açılan özel dersanelerin varlığına işaret eden yazılı ifadeyi 1331 (1915) tarihli hususi mektepler talimnamesinde açıkça görmek mümkündür. Söz konusu talimnamenin konuyla ilgili maddesinde: "... faaliyet gösteren bir veya bir kaç fen, lisan ve sanat öğretimine mahsus olarak açılan özel dersaneler de özel okullardan sayılır" (M.E.B, 1969. s. 275) denmektedir.

Özel öğretim kurumlarının ilk yasal dayanağını cumhuriyet öncesi döneminde; Hususi Mektepler Talimnamesi, Cumhuriyet'in ilanından sonra ise Özel Öğretim Kurumları Kanunu oluşturmaktadır.

Özel dersaneler ilk kez 1965 yılında çıkarılan 625 sayılı özel öğretim kurumlar kanununa göre açılmış ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın denetimi altında faaliyet göstermeye başlamıştır (Öz-De-Bir. s. 72).

1971 yılında bakanlığın yetki ve denetim görevi illerde valiliklere devredilmiştir (Özgüven, 1981. s. 2). Daha sonra 1981 yılında tekrar yetki ve denetim görevi Milli Eğitim Bakanlığı'na verilmiş olup günümüzde bu kurumlar, valilikle eşgüdümlü olarak çalışmaktadır.

öğrenciler genellikle üniversiteye giden yolun dersanelerden geçtiği kanaatinde görünüyorlar (özgüven, 1980. s. 2). Bu yaygın kanaat öğrencilerde üniversiteye girebilmeleri için dersaneye gitmeleri gerektiği izlenimi bırakmıştır. Başarılı öğrenciler, reklamlarını yapmaları bakımından dersanelerin ilgisini çekmektedir.

Bu durumda dersaneler okullarda başarılı olan öğrencileri hedeflemektedir. Ancak, dersanelerin eğitim programları, hedefleri, örgün ve yaygın eğitim sistemi içindeki yeri açık seçik belirlenememektedir (özgüven, 1981. s. 2).

Milli Eğitim Bakanlığı'nın hazırlayarak D.P.T'na sunduğu bir raporda özel dersanelerin açılmasına ve işleyişine neden olan etkenler şu şekilde sıralanmaktadır:

C.a. Milli Eğitim Bakanlığındaki Yetkililerin Görüşleri

a) öğretmenlerin yurt düzeyindeki dağılımının illere ve il içerisindeki okullara göre büyük farklılıklar göstermesi,

b) öğretmenlerin yetişme ortamı ve menşei farklılıkları nedeniyle bilimsel yönden eşit düzeyde bulunmamaları,

c) Bazı okullarda derslerin boş geçmesi veya önemli bir kısmını meslekten olmayanlarca doldurulması,

d) Fizik, kimya, biyoloji, dil gibi uygulamalı dersler için tüm okullarımızın gerekli araç ve gereçlerle donatılamaması,

e) Öğrencilerin giriş sınavlarında müfredat programlarının tamamından sorumlu olmalarına rağmen birçok okulda müfredat programlarının zamanında bitirilememesi, okullarda uygulanan sınav tipi ile seçme sınavında uygulanan sınav tipinin farklı olması,

f) Giriş sınavlarının mühtevası ile öğrencilerin öğretim kurumlarında kazandıkları bilgi arasında özdeşlik bulunmaması

g) Yatırımların nüfus artışı hızını izleyememesi sonucu okullarımızdaki sınıf mevcudunun öğretimi olumsuz yönde etkileyecek kadar çok olması,

h) Farklı program uygulayan liselerin öğrencilerinin aynı sınava tabi, tutulmaları,

ı) Okul dışından sınava girecek öğrencileri yetiştirmek için, devlet okullarında mevcut bir sistemin bulunmayışı,

özel dersanelerin açılmasına ve işlemesine neden olan etkenlerin bu şekilde sıralandığı adı geçen raporda Milli Eğitim Bakanlığınca, özel dersanelerin yarattığı sakıncalı yönleri ise şöyle açıklanmaktadır.

a) özel dersaneler, genellikle büyük kentlerde açılmıştır. Dersane bulunmayan yerleşim birimlerinde oturanlar, bu kurumlardan yararlanamamakta; bu durum ise fırsat eşitliğini zedelemektedir.

b) Rasyonel bir ücret politikası izlenememesi sonucu özel dersaneler, bir kamu hizmeti olan eğitim-öğretim yoluyla aşırı kazançlar ekde etmişler; eğitim ve öğretimi ticaret

metaı haline getirmişlerdir.

c) özel dersaneler, devlet okullarındaki tecrübeli ve kaliteli öğretmenleri yüksek ücretlerle kendilerine çekerek, okullarımızdaki eğitimin kalitesini olumsuz yönde etkilemektedirler.

d) özel dersaneler, okul programlarını uygulamak zorunda olduklarına göre okullarımızca üstlenilmesini gereken görevleri yerine getiren ticari kuruluşlardır.

e) öğrencilerin adeta şartlanmışçasına; okulların yanında bu kurumlara da devam etmesi, onların öğrenim yükünü arttırmakta ve öğrenme kapasitesini zorlamaktadır.

f) öğrencileri sınavlarda ki başarısını sırrınının bu kurumlarda olduğuna inandırarak okulda öğretmenlerinden soğumasına neden olmaktadır.

g) Dersanelerde, çocuğa bilgi kazandırmaktan çok okulda kazanmış bilgiyi belli bir tekniğe göre uygulama yolları öğretilmektedir.

h) özel dersaneler merkezi sistem sınav sorularını ve sonuçlarını çeşitli yollarla yayınlayarak, kamu oyunda bir takım kuşku ve kaygılar yaratmaktadır,

ı) özel dersaneler zaman zaman kaçak olarak okullardaki öğretmenleri çalıştırarak, öğretmenlere haftalık ders yükünü artırmaktan, diğer yandan öğretmen-öğrenci ilişkisine gölge düşürmektedir.

C.b. Özel Dersane Temsilcilerinin Görüşleri

özel dersane temsilcileri, D.P.T.'na sundukları raporda yasal bir kurum olduklarını eğitimde fırsat eşitliğini bozmadıklarını aksine fırsat eşitliğinin sağlanmasına katkıda bulduklarını iddia etmektedirler. Özetle bu raporda:

Ülkemizde farklı amaç ve müfredat programlarına bağlı pek çok orta öğretim kurumu bulunmaktadır. Özel dersaneler, işte bu farklı okullarda okuyan ya da bu okullardan mezun olan eşit şartlarda yetişme imkanları bulamayan yüzbinlerce öğrenciyi çatısı altında toplayarak tek bir müfredat programıyla eşitsizliğin giderilmesine çalışmaktadırlar.

Özel dersane temsilcileri orta ve dar gelirli aile kökenli öğrencilere hizmet götürdüklerini, belli büyük kentlerde toplanmayıp, birçok il'e dağıldıklarını belirterek bu yönde ki iddiaların asılsız olduğunu açıklamaktadırlar.

D. ÖZEL DERSANELERİN KAPATILMASI

Milli Eğitim Bakanlığı'nın yaptığı teftişler sonucunda özel dersanelerin gerektiği gibi vergi ödemediği öğretmenleri kanunlara aykırı usulsuz olarak çalıştırdığı, öğretmenlik formasyonunu tamamlamayanlara görev verdikleri, kontenjan fazlası öğrenci kaydettikleri, ücret tespit komisyonunun belirlediği (Ek.2) ücretin dışında öğrencilerden ücret tahsil edildiği, göreve başlama izni olmadan faaliyete

geçen dersanelerin olduğu gerekçesiyle birçok dersane kapatılmıştır (M.E.B. 1982. s. 12).

1981 yılı hükümet programının orta öğretimle ilgili tedbirler bölümünde eğitimde fırsat eşitliğini bozan özel dersanelerin, kısa dönemde kontrol altına alınması uzun dönemde bu dersanelerin kapatılması ve fonksiyonlarının M.E.B.'na bağlı devlet okullarında açılacak hazırlama kurslarınca yerine getirilmesi kursların açılması yönünde bir direktif bulunmaktadır (D.P.T, 1981. s. 135).

Bu direktif göz önünde tutularak özel dersaneleri kısa dönemde kesin kontrol altına almak amacıyla 1981 yılından itibaren M.E.B. tarafından 3 genelge ve 2 yönetmelikle yeni düzenlemelere gidilmiştir. 31. 1. 1981 tarih ve 1068 sayılı genelgeyle özel dersanelerin valiliklerce yapılan her türlü işlemleri M.E.B.'nin yetki alanına alınmış, öğretmen ve yöneticilerin ders saati ile sınıf mevcutları sınırlandırılmıştır (Duman, 1981. s. 22).

16.6.1983 tarih ve 2843 sayılı kanunun, özel dersanelerin kapatılması taqsarısıyla özel dersaneler resmen kapatılmıştır.

E. ÖZEL DERSANELERİN YENİDEN AÇILMASI

11.7.1984 tarih ve 3035 sayılı kanunla mevcut özel dersanelerin varlığını sürdürmelerine ve yenilerinin açılmasına yeniden imkan sağlanmıştır (Resmi Gazete 18472: 28

Temmuz 1984. s. 15). Bu değişikliğin en önemli özelliklerinden biri özel dersanelerin gelişmekte olan bölgelere açılmasını teşvik amacıyla ilgili kurumları bu bölgelere açacak olanların kalkınma planları ve programlarında uygun görülen teşvik araçlarından yararlandırılacağıının öngörülmesidir (Duman, 1984. s. 33).

Eğitim öğretim etkinliklerinden en yüksek düzeyde faydalanmak isteyen öğrenciler özel ders alma, sınavlara hazırlık dergilerine abone olma, sınav hazırlık kitaplarından yararlanma, okulda düzenlenen takviye kurslarına hazırlanma, gibi etkinlikleriyle okuldaki eksikliklerini kapatmaya çalışmaktadırlar.

1965 yılından sonra özel dersanelerdeki hızlı artışta üniversiteye giriş sınavlarındaki sistem değişikliklerinin etkisi olmuştur. öğrenci sayısının artması, kontenjanın sınırlı kalması, yarış esasına dayanan sınavlara hazırlanmada özel dersaneleri gerekli kılmıştır.

özel öğretim kurumları Genel Müdürlüğünden alınan verilere göre dersane sayılarındaki artış şu şekildedir.

YIL	DERSANE SAYISI	YIL	DERSANE SAYISI
1980	126	1986	503
1981	134	1987	620
1982	168	1988	667
1983	194	1989	702
1984	259	1990	772
1985	301	1991	824

Kaynak: M.E.B. Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü
Dökümanları

özel dersaneler, 1992 yılı itibariyle bir kurum olarak 645'i il, 175'i ilçe merkezinde olmak üzere 6975 öğretmen, 219812 öğrenciye hizmet vermektedir.

BÖLÜM III

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

A. Evren örneklem ve Değişkenler

1. Evren

Araştırmanın evrenini Malatya ili belediye sınırları içerisinde bulunan 1992-93 öğretim yılında faaliyet gösteren özel dersanelere devam eden öğrenciler oluşturmaktadır.

Malatya'daki 1993 Ocak ayı itibariyle resmi rakamlara göre 748'i kız, 1970'i erkek olmak üzere toplam 2319 öğrenci özel dersanelerin üniversiteye hazırlık kurslarına devam etmektedir. Bu kurumlarda öğretime devam eden öğrenciler araştırmanın evrenini oluşturmaktadır.

2. Örneklem

Araştırma Malatya'da faaliyet gösteren Lider Fen Dersanesi'nde 200, Hügem Dersanelerinde 200 olmak üzere toplam 400 öğrenci üzerinde yapılmıştır.

Lise mezunu öğrencilerin oranının yüksek olmasının nedeni örneklemin hafta içi öğrencilerinden oluşmasıdır. Hafta sonu dersaneye devam eden öğrenciler aynı zamanda bir liseye de devam etmektedirler. O nedenle öğrencilerin başarılarında

veya başarısızlıklarında okulun mu, dersanenin mi etkili olduğu tesbit etmek güçtür. Hafta içinde dersanelere devam eden öğrenciler ise genellikle sadece dersaneye devam eden, fiili olarak okulla ilişkisi olmayan kişilerdir. Dersanelere devam eden öğrencilerin başarılarını etkileyen faktörler incelendiğine göre asıl olan hafta içinde dersaneye devam eden öğrenciler ele alınmıştır. Ö.S.Y.M. numarası ve kimlik bilgisi olmadığı için 72 öğrencinin anketi değerlendirme dışı bırakılmıştır. Geriye kalan 328 öğrenci araştırmanın örneklerini oluşturmaktadır.

Dersaneler	Kız	Erkek	Kimliği Belli Olmayan
Lider Fen	47	110	29
Hügem	50	121	43
Toplam	97	231	72

B) ÖLÇME ARACININ GELİŞTİRİLMESİ

a) Anket Formu

Araştırma grubunda yer alan öğrenciler hakkındaki bilgiler, anket yoluyla elde edilmiştir. Anket formu hazırlanırken soruların, araştırmanın amacına uygun olmasına ve araştırma

grubundaki öğrencileri sıklamayacak sayı ve nitelikte olmasına dikkat edildi.

Deneysel araştırmalarda gözlem yoluyla toplanan bilgiler ölçülebilir nitelikte olmalıdır. Bunu sağlamanın en kolay yolu ise bilgilerin anketle toplanmasıdır. (Celkan, 1982, s. 76).

Bu araştırmada, öğrencilerin başarılarını olumlu yada olumsuz yönde etkilediği varsayılan; Sosyo-ekonomik durumla, kişisel özelliklerle ve öğrenim görülen lise türü-kolu ile ilgili alt problemler belirlenmiş, alt problemlere paralel sorular oluşturulmuştur. Alt problemlerle ilgili sorular da ankette ayrı bölümler halinde yer almıştır. Araştırmaya anket bilgisinin yanısıra gözlem ve görüşme yoluyla elde edilen bilgilerin de katkısı olmuştur.

b) Anket Formunun Geliştirilmesi

Anket formunun geliştirilmesinde sırasıyla şu aşamalar izlenmiştir:

1- Açık uçlu sorularla öğrencilerin başarılarını olumlu yada olumsuz yönde etkileyen faktörler belirlenmiştir.

2- öğrencilerin başarılarını etkileyen faktörler alt problemlere göre sınıflandırılmıştır.

3- 50 sorudan oluşan anket formunun ön uygulaması, 55 kişilik öğrenci grubuna uygulanmıştır.

4- ön uygulamadan sonra öğrencilerin görüşleri, özel dersane öğretmenleri ve uzman kanısı alınarak alt problemlerle ilişkili olmayan sorular çıkartılmıştır.

5- 31 sorudan oluşan anket formu uygulamaya hazır duruma getirilmiştir (Ek-3).

c) Anketin Uygulanması

Anket, dersane müdürlerinin, ilgili ders öğretmenlerinin de yardımıyla bizzat araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Uygulama, farklı gün ve saatlerde yapılmıştır.

Anket formu; ilk gün Lider Fen Dersanesi öğrencisine, ikinci gün Hügem dersaneleri öğrencilerine uygulanmıştır.

C) VERİLERİN TOPLANMASI

örnekleme giren öğrencilere; kişisel bilgi, sosyo-ekonomik durum ve lise türü ile ilgili soruları içeren bir anket verilmiştir. Anketten elde edilen bilgiler ham veri olarak kullanılmıştır. Bu verilerin herbiri bağımsız değişken, öğrenci başarıları -öSS'yi kazanıp kazanamamaları- ölçütü ise bağımlı değişken olarak ele alınmıştır.

D) VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ ve YORUMU

İstatistiksel hesaplamada bilgisayar ve cep tipi hesap makinesi kullanılmıştır. Öğrencilerin başarılarını etkiledikleri varsayılan etkenlerin frekansı ve yüzdeleri verilmiştir.

Buna bağlı olarak X (ki kare) istatistik uygulamak istemiş ancak beklenen ve gözlenen değerler çok farklı olduğu için uygulanamamıştır.

Anketin III. bölümünde yer alan 39-45. arasındaki soruların yüzdelerinin karşılaştırılması yapılmıştır.

E) KULLANILAN İSTATİSTİKSEL TEKNİKLER VE FORMÜLLER

YÜZDELERİN KARŞILAŞTIRILMASI

Bir Yüzdenin Test Edilmesi

Araştırmanın ilk iki bölümünde yüzdeler (%), ve frekanslar (f), üçüncü bölümde ise yüzdelerinin karşılaştırılması (Y.K) istatistiksel işlemleri uygulanmıştır.

Yüzdelerinin karşılaştırılmasında faydalanılan formüller ve formülde yer alan terimlerin anlamı aşağıda verilmiştir.

$$\text{Gözlenen Yüzde, } p = X/n$$

$$\text{Yüzdenin St. Hatası, } Sp = \sqrt{P(1-P)/n} = \sqrt{Pq/n}$$

$$(1) P = X/n$$

$$(2) Sp = \sqrt{X/n (1-X/n)/n}$$

(3) Anlamlılık Düzeyi: 0.05

(4) Tablodaki t Değeri: 1.96

(5) Verilen t Değeri : (Her seçenek için tespit edilen puan)

BÖLÜM IV

BULGULARIN ANALIZI VE YORUMU

TABLO I

ARAŞTIRMA GRUBUNDAKİ ÖĞRENCİLERİN YAŞLARA GÖRE DAĞILIMI

YAŞ	f	%
15 yaşın altında	-	-
16-18 yaş arası	207	63.1
19-21 yaş arası	116	35.4
22 yaş ve üzeri	3	0.9
Cevap vermeyenler	2	0.6
TOPLAM	328	100.0

Özel dersanelere devam eden öğrencilerin yaşı 16-22 arasında yer almaktadır. Normal şartlar altında lise son sınıfta olan veya bir liseden mezun olan öğrencilerin 16-18 yaş grubunda bulunması gerekmektedir. Bu araştırmada elde edilen bulgular da aynı görüşü desteklemektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşlara göre dağılımı aşağıda belirtildiği gibidir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir kısmı 16-18 yaş grubunu teşkil etmektedir (63.1). %35.4'ünü 19-21 yaş grubu öğrencileri, %0.9'ünü ise 22 ve üzerindeki yaş grubundaki öğrenciler oluşturmaktadırlar. Bu soruya öğrencilerin %0.6'sı cevap vermemiştir.

TABLO II

ARAŞTIRMA GRUBUNDAKİ ÖĞRENCİLERİN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI

CİNSİYET	f	%
ERKEK	231	70.4
KIZ	97	29.6
TOPLAM	328	100.0

Yapılan araştırmaların hemen hemen hiçbirinde başarı ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bir kişisel özellik olarak ele alınan cinsiyet faktörünün örnekleme dağılımı aşağıdaki gibidir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %70,4'u erkek, %29,6'si ise kızdır.

TABLO III

ARAŞTIRMA GRUBUNDAKİ ÖĞRENCİLERİN ÖĞRENİM DURUMLARINA
GÖRE DAĞILIMLARI

ÖĞRENİM DURUMU	f	%
Mezun	309	94.2
Beklemeli	12	3.7
Son sınıf	3	0.9
Fakülte-yüksekokul terk	2	0.6
Fakülte-yüksekokul mezunu	1	0.3
Cevap vermeyenler	1	0.3
TOPLAM	328	100.0

Üniversiteye hazırlık kurslarına devam eden öğrencilerin öğrenim durumlarına göre dağılımı şöyledir:

Mezun olanlar: Üniversitede okumak amacıyla iki veya daha fazla öSYS'ye başvuran öğrencilerdir. Bu öğrencilerin sayıları lise son sınıftakilerden daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin %94,2'si mezun, %3,7'si beklemeli durumdadır.

Lise son sınıfında bulunan öğrencilerin öSYS'ye başvurmaları normal, beklenmesi gereken bir davranıştır. Çünkü bu öğrenciler liselerde üniversiteye girmek amacıyla okumaktadırlar (öSYM, 1990, s.5). Bu araştırmada lise son sınıf öğrencilerinin oranı %0,9'dur.

Bunların dışında bir üniversiteye kayıtlı oldukları halde buldukları fakülte veya MYO'larını terk edenlerin oranı %0,6'dır.

Bir yüksek öğretim programından mezun olup öSYS'ye girenlerin oranı %0,3'dur.

öSYS sınav sistemini düzenleyenler bunu bir olumsuzluk olarak görmektedir. Bu adayların kayıtlı oldukları yüksek öğretim programlarından ayrılarak başka bir yüksek öğretim programına girmeleri, önceki programı boşaltarak bir kontenjanın boşa kalmasına sebep olmaktadır. Bu durumdaki öğrencilerin başarısızlıktan dolayı mı yoksa isteksiz olarak girdikleri bölümü tercihlerinden dolayı mı başka bir yüksek öğretim programını tercih ettikleri bilinmemektedir.

TABLO IV

ARAŞTIRMA GRUBUNDAKİ ÖĞRENCİLERİN ÖĞRENİM GÖRDÜĞÜ
LİSE TÜRÜNE GÖRE DAĞILIMI

LİSE TÜRÜ	f	%
Genel Lise	261	79.6
Meslek Lisesi	55	16.8
Anadolu Lisesi	6	1.8
Fen Lisesi	2	0.6
Cevap Vermeyen	4	1.2
TOPLAM	328	100.0

Öğrencilerin %79.6'si genel liselerde öğrenim görmektedir. %16.8'i meslek liselerinde, %1.8'i Anadolu lisesinde, %0.6'si Fen lisesinde öğrenim görmektedir. Bu soruya öğrencilerin %1,2'si cevap vermemiştir.

TABLO V

ARAŞTIRMA GRUBUNDAKİ ÖĞRENCİLERİN ÖĞRENİM GÖRDÜKLERİ
LİSE KOLUNA GÖRE DAĞILIMLARI

LİSE KOLU	f	%
Fen Kolu	102	31.1
Matematik Kolu	137	41.8
Edebiyat Kolu	30	9.1
Cevap vermeyenler	59	18.0
TOPLAM	328	100.0

Öğrencilerin %41.8'i matematik kolu, %31,1'i fen kolu, %9.1'i ise Edebiyat kolunda öğrenim görmektedir veya mezun olmuştur.

TABLO VI

ARAŞTIRMA GRUBUNDAKİ ÖĞRENCİLERİN MESLEK LİSESİ TÜRÜNE GÖRE DAĞILIMLARI

MESLEK LİSESİ TÜRÜ	f	%
Endüstri Meslek Lisesi	35	10.7
Kız Meslek Lisesi	2	2.4
İmam-Hatip Lisesi	9	2.7
Ticaret Lisesi	1	0.3
Cevap vermeyen	275	83.8
TOPLAM	328	100.0

Öğrencilerin % 83.8'i bu soruyu işaretlememiştir. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun genel liselere gidiyor olmaları nedeniyle bu oran yüksektir. Bu soruya cevap veren öğrencilerin %10.7'si Endüstri Meslek Lisesinde, %2.7'si İmam-Hatip Lisesinde, %2.4'u Kız Meslek Lisesinde, %0.3'u ise Ticaret Lisesinde öğrenim görmektedir.

TABLO VII

ARAŞTIRMA GRUBUNDAKİ ÖĞRENCİLERİN YERLEŞİM YERİNE GÖRE DAĞILIMI

YERLEŞİM YERİ	f	%
Köy	2	0.6
Kasaba	12	3.7
İlçe	41	12.5
İl	270	82.3
Cevap vermeyenler	3	0.9
TOPLAM	328	100.0

Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu il merkezinde oturmaktadır (%82.3). Özel dersanelerin şehir merkezlerinde olmaları nedeniyle bu oran yüksektir. İlçede oturanlar %12.5, kasabada oturanlar %3.7, köyde oturanlar ise %0.6 oranındadır. Bu soruyu işaretlemeyenlerin oranı %0.9'dur.

TABLO VIII

ARAŞTIRMA GRUBUNDAKİ ÖĞRENCİLERİN BABASININ SAĞ OLUP OLMADIKLARINA GÖRE DAĞILIMI

BABANIN SAĞ / ÖLÜ	f	%
Sağ	301	91.8
ölü	24	7.3
Cevap Vermeyenler	3	0.6
TOPLAM	328	100.0

öğrencilerin % 91.8 inin babası sağ, % 7.3 ünün ise ölüdür. öğrencilerin % 0.6 sı bu soruya cevap vermemiştir.

TABLO IX

ARAŞTIRMA GRUBUNDAKİ ÖĞRENCİLERİN BABASININ ÖZ OLUP OLMADIKLARINA GÖRE DAĞILIMI

BABANIN ÖZ / ÜVEY	f	%
öz	319	97.3
üvey	1	0.3
Cevap vermeyen	8	2.4
TOPLAM	328	100.0

öğrencilerin çok büyük bir bölümünün babası öz (% 97.3) ve % 0.3 ü üveydir. Bu soruya cevap vermeyen öğrencilerin oranı % 2.4 tür.

TABLO X

ARAŞTIRMA GRUBUNDAKİ ÖĞRENCİLERİN BABASININ ÖĞRENİM DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI

BABANIN ÖĞRENİM DURUMU	f	%
Okur-yazar	306	91.8
Okur-yazar değil	15	4.5
Cevap vermeyen.	7	2.1
TOPLAM	328	100.0

Öğrencilerin %91.8'inin babası okur-yazardır. %6.4'nun ise okur-yazar değildir. Öğrencilerin %1.8'i bu soruyu işaretlememiştir.

TABLO XI

ARAŞTIRMA GRUBUNDAKİ ÖĞRENCİLERİN BABASININ ÖĞRENİM DÜZEYLERİNE GÖRE DAĞILIMI

BABANIN ÖĞRENİM DÜZEYİ	f	%
İlkokul mezunu	129	39.3
Ortaokul mezunu	50	15.2
Lise mezunu	64	19.5
Üniversite veya MYD Mez	58	17.7
Lisans üstü öğrenim Gör	4	1.2
Cevap Vermeyen	23	7.0
TOPLAM	328	

Yapılan araştırmalarda başarı güdüsü ile babanın öğrenim düzeyi arasında yakın bir ilişki olduğu görülmüştür (Kasatura, 1991, s.95). Aynı araştırmada başarılı öğrencilerin babalarının öğrenim düzeyinin, başarısız öğrencilerin babalarının öğrenim düzeyinden daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Gülmez (1992) Gaziantep'te yaptığı bir araştırmada; babanın öğrenim düzeyi ile öğrenci başarısı arasında 0.05 seviyesinde anlamlı bir ilişki olduğunu gözlemiştir. Bu araştırmada başarılı öğrencilerin babalarının öğrenim düzeyinin yüksek olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin %39.3'unun babası ilkököl mezunu, %19.5'ininki lise mezunu, %17.7sininki ise üniversite veya yüksekokul mezunu, %15.2'sininki ortaokul mezunu,

%1.2'sininki ise lisans üstü öğrenim görmüş kişilerdir. öğrencilerin %7.0'si bu soruyu işaretlememiştir.

TABLO XII

ARAŞTIRMA GRUBUNDAKİ ÖĞRENCİLERİN BABASININ MESLEK DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI

BABANIN MESLEK DURUMU	f	%
Serbest Meslek	88	26.8
Yüksek Rütbeli Memur	41	12.5
Orta Dereceli Memur	83	25.3
Küçük Memur	84	25.6
İşsiz	31	9.5
Cevap Vermeyen	1	0.3
TOPLAM	328	100.0

Yapılan bu araştırmada, babanın meslek durumu ile öğrenci başarısı arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Çünkü farklı sosyal tabakaya mensup öğrenciler benzer başarıları gösterebilmiştir.

öğrencilerin %26.8'inin babası serbest meslek sahibi, %25.6'sininki küçük memur, %25.3'ününkü orta dereceli memur, %12.5'ininki yüksek rütbeli memur, %7.0'sininki ise işsizdir. Bu soruya öğrencilerin %0.3'u cevap vermemiştir.

TABLO XIII

ARAŞTIRMA GRUBUNDAKİ ÖĞRENCİLERİN ANNESİNİN SAĞ OLUP OLMADIKLARINA GÖRE DAĞILIMI

ANNENİZ SAĞ MI?	f	%
Sağ	323	98.5
özü	5	1.5
Cevap vermeyen	-	-
TOPLAM	328	100.0

öğrencilerin hemen hemen tamamının (%98.5) annesi sağ ve %1.5'unki sağ değildir.

TABLO XIV

ARAŞTIRMA GRUBUNDAKİ ÖĞRENCİLERİN ANNESİNİN ÖZ OLUP OLMADIKLARINA GÖRE DAĞILIMI

ANNENİN ÖZ / ÜVEY	f	%
öz	327	99.7
üvey	1	0.3
Cevap vermeyen	-	0.0
TOPLAM	328	100.0

Araştırmaya katılan öğrencilerin hemen hemen tamamının annesi özdür (%99.7). %0.3'ü ise üveydir.

TABLO XV

ARAŞTIRMA GRUBUNDAKİ ÖĞRENCİLERİN ANNESİNİN ÖĞRENİM DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI

ANNENİZİN ÖĞRENİM DUR	f	%
Okur-yazar değil	114	34.8
Okur-yazar	210	64.0
Cevap vermeyen	4	1.2
TOPLAM	328	100.0

Öğrencilerin %64'unun annesi okur-yazar, %34.8'inin ise okur-yazar değildir. Öğrencilerin %1.2'si bu soruya cevap vermemiştir.

TABLO XVI

ARAŞTIRMA GRUBUNDAKİ ÖĞRENCİLERİN ANNESİNİN ÖĞRENİM DÜZEYLERİNE GÖRE DAĞILIMI

ANNENİN ÖĞRENİM DÜZEYİ	f	%
İlkokul mezunu	139	42.4
Ortaokul mezunu	20	6.1
Lise mezunu	31	9.5
Üniversite veya MYO Mez	19	5.8
Lisans üstü öğrenim Gör	1	0.3
Cevap Vermeyen	118	36.0
TOPLAM	328	100.0

özgüven (1970), yaptığı bir araştırmada ana-babaların öğrenim seviyeleri ile öğrenci başarısı arasında 0.05 seviyesinde anlamlı bir ilişki olduğunu gözlemiştir. Celkan (1982), Erzurum'da yaptığı araştırmada 0.05 seviyesinde, öğrencilerin akademik başarıları üzerinde, annenin öğrenim düzeyinin, babanın öğrenim düzeyinden daha etkili olduğunu saptamıştır.

Bu araştırmada, öğrencilerin %42.4'unun annesi ilkokul mezunu, %9.5'ininki lise mezunu, %6.1'i ortaokul mezunu %5.8'i üniversite mezunu, %0.3'ununki ise lisans üstü eğitim gördüğü tesbit edilmiştir. öğrencilerin %36'si ise bu soruya cevap vermemiştir.

TABLO XVII

ARAŞTIRMA GRUBUNDAKİ ÖĞRENCİLERİN ANNESİNİN MESLEK DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI

ANNENİN MESLEK DURUMU	f	%
Ev Hanımı	300	91.5
İşçi	1	0.3
Memur	22	6.7
Diğer	1	0.3
İşsiz	-	-
Cevap Vermeyen	4	1.2
TOPLAM	328	100.0

öğrencilerin genelinin annesi ev hanımı (%91.5), %6.7-sinin ki memur, %0.3'ununki işçi ve %0.3'ununki ise kıdemli memurdur. öğrencilerin %1.2'si bu soruya cevap vermemiştir.

TABLO XVIII

ARAŞTIRMA GRUBUNDAKI ÖĞRENCİLERİN MENSUB OLDUĞU SOSYAL TABAKAYA GÖRE DAĞILIMI

SOSYAL TABAKA	f	%
Alt	20	6.1
Orta	294	89.6
Üst	10	3.0
Cevap vermeyen	4	1.2
TOPLAM	328	100.0

Bu araştırmada öğrencilerin mensub oldukları sosyal tabakaya göre dağılımı şöyledir: öğrencilerin %89.6'si orta tabakaya, %6.1'i alt tabakaya, %3.0'u üst tabakaya mensuptur. öğrencilerin %1.2'si bu soruyu cevaplamamıştır.

TABLO XIX

ARAŞTIRMA GRUBUNDAKI ÖĞRENCİLERİN OTURDUĞU EVLERİN DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI

OTURULAN EV	f	%
Kira	58	17.7
Mülk	242	73.8
Lojman	26	7.9
Cevap Vermeyen	2	0.6
TOPLAM	328	100.0

öğrencilerin %73.8'inin oturdukları ev mülk, %17.7-sininki kira, %7.9'ununki lojmandır. Bu soruyu öğrencilerin %0.6'si işaretlememiştir.

TABLO XX

ARAŞTIRMA GRUBUNDAKİ ÖĞRENCİLERİN OTURDUKLARI EVİN
ODA SAYISINA GÖRE DAĞILIMI

ODA SAYISI	f	%
Tek Oda	1	0.3
İki Oda	30	9.1
Üç Oda	158	48.2
Dört Oda	120	36.6
Beş Oda ve daha Büyük	17	5.2
Cevap Vermeyenler	2	0.6
TOPLAM	328	100.0

Öğrencilerin %48.2'sinin evi üç odalı, %36.6'sinin evi dört odalı, %9.1'inin evi iki odalı, %5.2'sininki ise beş oda veya daha büyüktür. Öğrencilerin %0.6'si bu soruyu cevaplamamıştır.

TABLO XXI

ARAŞTIRMA GRUBUNDAKİ ÖĞRENCİLERİN EVDE OTURAN
BİREY SAYISINA GÖRE DAĞILIMI

BİREY SAYISI	f	%
Üç-dört	105	32.0
Beş-altı	150	45.7
Yedi-Sekiz	54	16.5
Dokuz-On	15	4.6
Onbir ve daha fazla	2	0.6
Cevap Vermeyen	2	0.6
TOPLAM	328	100.0

Öğrencilerin %45.7'si 5-6 kişilik, %32.0'si 3-4 kişilik, %16.5'i 7-8 kişilik, %0.6'si ise 10 veya daha fazla kişiden oluşan bir evde oturmaktadırlar. Öğrencilerin %0.6'si bu soruyu cevaplamamıştır.

TABLO XXII

ARAŞTIRMA GRUBUNDAKİ ÖĞRENCİLERİN AİLELERİNİN İKAMET YERLERİNE GÖRE DAĞILIMI

AİLENİN İKAMETİ	f	%
Devam edilen şehir	226	68.1
Aynı şehir ilçesi	45	13.7
Köyde	20	6.1
İl dışı şehir	15	4.6
İl dışı köy	15	4.6
Cevap vermeyenler	7	2.1
TOPLAM	328	100.0

Öğrencilerin %61.8'i okudukları şehirde ailesiyle birlikte kalmaktadır. %13'unun ailesi ilçede oturmakta, %6.1'i köyde, %4.6'si bulunduğu il dışında köyde, %4.6'si ise bulunduğu il dışında şehirde oturmaktadırlar. Öğrencilerin %2.1'i bu soruyu cevaplamamıştır.

TABLO XXIII

ARAŞTIRMA GRUBUNDAKİ ÖĞRENCİLERİN EVLERİNİN ISITMA DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI

ISINMA DURUMU	f	%
Odun Sobasıyla	231	70.4
Gaz sobası	7	2.1
Elektirikli sobayla	10	3.0
Kaloriferle	79	24.1
Cevap Vermeyenler	1	0.3
TOPLAM	328	100.0

Öğrencilerin %70.4'u ısınma sorununu odun sobasıyla, %24.1'i kaloriferle, %3.0'u elektrik-tüp ile, %2.1'i gaz sobasıyla çözmektedir. Öğrencilerin %0.3'u bu soruyu cevaplamamıştır.

TABLO XXIV

ARAŞTIRMA GRUBUNDAKİ ÖĞRENCİLERİN DAHA ÖNCE öSYS'YE GIRIP GİRMEDİKLERİNE GÖRE DAĞILIMI

SINAVA GİRDİNİZ Mİ	f	%
Evet	321	97.9
Hayır	4	1.2
Cevap vermeyen	3	0.9
TOPLAM	328	100.0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %97.9'u daha önce öSYS'na katılmış, %1.2'si ise katılmamıştır.

TABLO XXV

ARAŞTIRMA GRUBUNDAKİ ÖĞRENCİLERİN ÜNİVERSİTE SINAVINA KAÇ DEFA GİRDİKLERİNE GÖRE DAĞILIMI

KAÇ DEFA GİRDİNİZ?	f	%
Bir Defa	255	77.7
İki Defa	54	16.5
Üç defa	15	4.6
Dört ve daha fazla	1	0.3
Cevap Vermeyenler	3	0.9
TOPLAM	328	100.0

öğrencilerin %77.7'si bir defa, %16.5'i iki defa, %4.6'si üç defa, %0.3'u ise dört defa veya daha fazla öSYS'na katılmıştır.

TABLO XXVI

ARAŞTIRMA GRUBUNDAKİ ÖĞRENCİLERİN EK ÇALIŞMA YAPIP YAPMADIKLARINA GÖRE DAĞILIMI VE YÜZDELİK KARŞILAŞTIRMASI

EK ŞALIŞMA	f	%	Y.K
özel Ders	25	7.6	-124.2
Bireysel çalışma	218	66.5	45
Dergi Alma	41	12.5	0.06
Grup Çalışması	38	11.6	-12.5
Cevap Vermeyenler	6	1.8	-
TOPLAM	328	100.0	-

n=328

AD=0.05

t=1.96

Bu bölümde yüzdelerle karşılaştırılması yapılmıştır. öğrencilerin OSYS sınavına hazırlanırken üniversiteye hazırlık kurslarının yanı sıra nasıl bir ek çalışmaya gerek duydukları sorulmuş, beklenen yüzdelerle elde edilen yüzdeler karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmada, 'bireysel çalışma' en anlamlı seçenek (%45), 'bir dergiye abone olmak'

Diğer seçenekler anlamlı bulunmamıştır.

TABLO XXVII

ARAŞTIRMA GRUBUNDAKİ ÖĞRENCİLERİN KURSA KATILMA AMACINA GÖRE DAĞILIMI VE YÜZDELİK KARŞILAŞTIRMASI

KURSLARA KATILMA AMACI	f	%	Y.K
Test tipi sınavlara haz.	90	27.4	-1.5
Zamanı iyi kullanmak için	24	27.4	-0.92
Okul derslerine katkısı	76	23.2	-1.5
Sadece OSYS için	33	10.1	-0.40
Pratiklik kazanmak için	96	29.3	-0.5
Cevap vermeyenler	9	2.7	-
TOPLAM	328	100.0	-

n=328

AD=0.05

t=1.96

1975-80'li yıllarda öğrenciler öSYS'ye genellikle kendi çabalarıyla hazırlanmakta idi. Celkan (1982) yaptığı araştırmada bu görüşü desteklemektedir. öğrencilerin %70'i öSYS'ye kendi kendilerine, %19'u ise özel dersanelere devam ederek hazırlanmaktadır.

Bu araştırmada, öğrenciler üniversiteye hazırlık kurslarına devam etme nedenlerini belirtmişler, fakat bu ifadelerin hiç birisi beklenen ve gözlenen değerlerle karşılaştırıldığında anlamlı bulunmamıştır.

TABLO XXVIII

ARAŞTIRMA GRUBUNDAKİ ÖĞRENCİLERİN KURSA KATILIM SÜRESİNE GÖRE DAĞILIMI VE YÜZDELİK KARŞILAŞTIRMASI

KURSA KATILMA SÜRESİ	f	%	Y.K
Üç ayın altında	6	1.2	-3.8
Dört-Beş ay	29	8.8	-12
Altı-yedi ay	134	40.9	10
Sekiz dokuz ay	126	38.4	9
On ay ve daha fazla	25	7.6	-13
Cevap Vermeyenler	8	2.4	-
TOPLAM	328	100.0	-

n=328

AD=0.05

t=1.96

Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu kurslara 6-9 ay süreli olarak devam etmektedir. Bu da bir öğretim sezonu zamana karşılık gelmektedir. Diğer seçenekler anlamlı bulunmamıştır.

TABLO XXIX

ARAŞTIRMA GRUBUNDAKİ ÖĞRENCİLERİN KURS ÜCRETLERİNİ
KARŞILAMA ŞEKİLLERİNE GÖRE DAĞILIMI VE
YÜZDELİK KARŞILAŞTIRMASI

KURS ÜCRETLERİNİ KARŞILA	f	%	Y.K
Kendim	9	2.7	-2.5
Ailem	296	90.2	14
Akrabalarım	7	2.1	-25
Burs Alıyorum	2	0.6	-48.5
Cevrem-kendim	8	2.4	-25.7
Cevap Vermeyenler	6	1.8	-
TOPLAM	328	100.0	-

n=328

AD=0.05

t=1.96

Bu araştırmada, öğrenciler dersanelere devam ederken, masraflarını aileleri karşılamaktadır. Diğer seçenekler anlamlı bulunmamıştır.

TABLO XXX

ARAŞTIRMA GRUBUNDAKİ ÖĞRENCİLERİN OKUL DIŞINDA ÇALIŞMA
SÜRELERİNİN DAĞILIMI VE YÜZDELİK KARŞILAŞTIRMASI

OKUL DIŞINDA ÇALIŞMA SÜR.	f	%	Y.K
Hiç çalışmıyorum	6	1.8	-1
2 saatin altında	53	16.2	-2
3-4 saat	181	55.2	17.5
5-6 saat	75	22.9	.1
7 saat ve üzerinde	6	1.8	-38
Cevap vermeyenler	7	2.1	-
TOPLAM	328	100.0	-

n=328

AD=0.05

t=1.96

Bu araştırmada, öğrencilerin üniversiteye hazırlanırken günde kaç saat çalıştıkları konusundaki soruyla ilgili olarak yüzdeler karşılaştırıldığında "3-4 saat çalışırım" seçeneği ile "5-6 saat çalışırım" seçeneği anlamlı bulunmuştur. Diğer seçenekler anlamlı bulunmamıştır.

TABLO XXXI

ARAŞTIRMA GRUBUNDAKI ÖĞRENCİLERİN BAŞARILARINA KATKISI OLAN FAKTÖRLERİN DAĞILIMI VE YÜZDELİK KARŞILAŞTIRMASI

DERSANELERİN BAŞARIYA KAT	f	%	Y.K
Rehberlik Hizmetleri	22	6.7	- 4
Kütüphane	14	4.3	-6
Çalışma salonu	5	1.5	-18
Test vb. araç gereçler	181	55.2	17.5
Ekders	22	6.7	-30
Diğer	58	17.7	-47.3
Cevap vermeyenler	26	7.9	-
TOPLAM	328	100.0	-

n=328

AD=0.05

t=1.96

Bu araştırmada, dersanelerin öğrencilere sunduğu imkanların yüzdelik karşılaştırılması yapılmış ve "test vb araç-gereçler" öğrencilerin başarılarını etkileyen en önemli etken olarak saptanmıştır. Diğer seçenekler anlamsız bulunmuştur.

TABLO XXXII

ARAŞTIRMA GRUBUNDAKİ ÖĞRENCİLERİN 1993 YILI ÖSS
SINAVINI KAZANIP KAZANAMAMALARINA GÖRE DAĞILIMI

KAZANIP KAZANAMAMA	f	%	Y.K
Kazananlar	316	96.4	26
Kazanamayanlar	12	3.6	-3
Cevap vermeyenler	-	-	-
TOPLAM	328	100.0	-

n=328

AD=0.05

t=1.96

Bu araştırmada, öğrencilerin ÖSS'den aldıkları sonuçların yüzdelerle karşılaştırması yapılmış ve beklentilerin üzerinde bir başarı sağlandığı ortaya çıkmıştır.

BÖLÜM V

SONUÇ ve ÖNERİLER

1) SONUÇ

A) ARAŞTIRMAYA KATILAN ÖĞRENCİLERİN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİYLE İLGİLİ SONUÇLAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 63.1 olmaları gereken 16-18 yaş grubundadır. Cinsiyet yönünden öğrencilerin % 70.4'ü erkek, % 29.6'sı kızdır. Bu oranlar, evrendeki rakamları destekler niteliktedir. Öğrenim durumları yönünden % 91.2'si mezundur. Öğrencilerin % 91.8'inin babası sağ %97.3'ünün babası özdür. % 98.5'inin annesi sağ, % 99.7'sinin annesi özdür.

B) ARAŞTIRMAYA KATILAN ÖĞRENCİLERİN ÖĞRENİM GÖRDÜKLERİ LİSE TÜRÜ-KOLU İLE İLGİLİ SONUÇLAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (% 94.2) lise mezunudur. Araştırma hafta içinde yapılmıştır. Çünkü, hafta içinde dersaneye devam eden öğrenciler, bir liseden mezun olduktan sonra bu kurslara devam eden kişilerdir. Hafta sonu dersaneye devam eden öğrenciler ise aynı zamanda bir lisede öğrenim görmektedir.

Öğrencilerin % 79.6'sı genel liselerde öğrenim görmüştür. Bu öğrencilerin % 41.8'i matematik

kolunda, % 31.1'i fen kolunda, % 9.1'i Edebiyat kolundan mezun olmuştur. Meslek lisesi türü itibariyle; % 10.7'si Endüstri meslek lisesinde, % 2.7'si Imam Hatip lisesinde, % 2.4'ü kız meslek lisesinde, % 0.3'ü ticaret lisesinde öğrenim gören öğrencilerdir.

C) ARAŞTIRMAYA KATILAN ÖĞRENCİLERİN SOSYO-EKONOMİK DURUMLARIYLA İLGİLİ SONUÇLAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 82'si şehirde oturmaktadır.

Öğrencilerin büyük bir kısmının babası okur-yazar (% 91.8)' dir. öğrenim dereceleri itibariyle % 39.3'ü ilkokul mezunu, %19'u lise mezunu, % 17.7'si üniversite, % 15.2'si ortaokul mezunudur.

Öğrencilerin % 34.8'inin annesi okur-yazar değildir. Annesi Okur-yazar olan % 64'ünün ise; % 42.4'ü ilkokul mezunudur.

Öğrencilerin babalarının mesleklere göre dağılımı ise şöyledir: % 26.8'i serbest meslek, % 25.6'sı orta dereceli memur, %25.6'sı küçük memurdur.

Annenin meslek durumuna göre dağılımında annelerin hemen hemen tamamının (% 91.5) ev hanımı olduğu saptanmıştır.

Orta düzeydeki gelir grubunda olan ana-babaların sosyal tabaka itibariyle de orta tabakaya (% 89.6) mensup oldukları görülmüştür.

öğrencilerin % 73.8'i kendi mülklerinde, çoğunluğu üç oda olan (% 48.2) evlerde oturmaktadırlar. Evde oturan birey sayısı üç-dört (% 32), beş-altı (% 45.7) kişidir.

Daha önce Ö.S.Y.S.'na girenler (% 97.9)'den, büyük bir kısmı bu sınava (%77.7)'si bir defa girmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin okul derslerinin yanısıra gerekli gördükleri ek çalışmalarla ilgili olarak yapılan yüzdeler karşılaştırmasında, ilgili seçenekler arasında, bireysel çalışma manidar bulunmuştur (% 45).

Kursa katılım amaçları bakımından hiçbir seçenek manidar bulunmamıştır.

Kursa katılım sürelerine ilişkin yapılan yüzdeler karşılaştırmasında: Altı-yedi ay seçeneğinin Y.K. puanı: 10 olarak, sekiz-dokuz ay seçeneğinin Y.K. puanı: 9 olarak anlamlı bulunmuştur. diğer seçenekler anlamlı bulunmamıştır.

öğrencilerin devam etikleri üniversiteye hazırlık kursunun ücretini aileleri karşılamaktadır. Bu seçeneğin Y.K. puanı: 14'dür.

Okul derslerinin dışında üç-dört saat çalışmanın yeterli olduğu görüşü anlamlı bulunmuştur. Bu seçeneğin Y.K. puanı: 17.5'dir.

Araştırmaya katılan öğrenciler dersanenin sunduğu imkanlardan test vb. araç gereçlerin başarıya katkısının diğer faktörlerden daha etkili olduğunu ifade eden seçenek anlamlı bulunmuştur. Bu seçeneğin Y.K. puanı: 17.5'dir.

öğrencilerin gözlenen başarı ortalamaları, beklenen başarı ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmüştür.

Bu sonuçlara göre; araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir kısmının ailesinin orta dereceli gelir grubuna mensup olduğu, kendi evlerinde oturmakta oldukları, genellikle babalarının öğrenim durumu ve düzeyi annelerin öğrenim durum ve düzeyinden yüksek olduğu ve başarı düzeylerinin beklenenin üzerinde kişiler olduğu saptanmıştır.

2) ÖNERİLER

Bu araştırmada ortaya çıkan sonuçlar ışığında şu önerilerde bulunulabilir:

1 - Bu araştırmanın bulguları, özel dersanelerin program ve öğretim etkinliklerini düzenlemede ilgili kişi ve kuruluşlaraca dikkate alınmalıdır.

2 - Eğitimde fırsat eşitliğini zedelediği gerekçesiyle kapatılan, sonra yeniden açılan özel dersaneleri kapatmak yerine, özel dersanelerin ortaya çıkışına sebep olan şartları giderici önlemler alınmalıdır.

3 - Üniversitelere olan talep yoğunluğu azaltılmalıdır. Bütün liselerden mezun olan öğrencilerin tek hedefi bir üniversiteye girmektir. Liseleri, amaçlarına ve öğretim programlarına göre sınıflandırarak, her

Universite önceden belirlenen liselere üst okul olma özelliğini taşıyacak şekilde düzenlenmelidir.

4 - özel dersanelerin sadece üniversiteye hazırlık kurs-larında yapılan bu araştırma, diğer kursları da kapsayacak şekilde daha geniş bir çalışma konusu olabilir.

5 - Lise ile üniversite arasında bir geçiş noktasında yer alan özel dersaneler, yeni düzenlemelerle eğitim sisteminin faa bir parçası haline getirilmelidir.

KAYNAKLAR

- AKDAG, Mustafa. Genel Liselerde Edebiyat ve Fen Kolu Uygunlamalarının Öğrenci Başarısı Açısından Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Malatya. 1988.
- AKGÜN, Ahmet. Üniversiteye Hangi Öğrenciler Nasıl Alınmalı. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara: 1976.
- AKPINAR, Burhan. İnönü Üniversitesine Bağlı Meslek Yüksek Okullarında, Meslek Lisesi ve Genel Lise Çıkışlı Öğrencilerin Başarılarının Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Malatya. 1992.
- BAKIRCIOĞLU, Rasim. Rehberlik ve Psikolojik Danışma. Ankara: Bakırcıoğlu Yayınları, 1985.
- CELKAN, Hikmet Y. Öğrencilerin Akademik Başarıları ile Toplumsal Kökenleri Arasındaki İlişki. Yayınlanmamış Doçentlik Tezi. Erzurum: 1982.
- Öğrencilerin Akademik Başarılarında Zihin Dışındaki Faktörlerin Etkileri. Yayınlanmamış Doçentlik Tezi. Erzurum: 1983.
- DENİZ, Sebahattin. Genel Liselerde Sosyal Bilimler Öğretiminde Karşılaşılan Güçlükler. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Malatya: 1991.
- D.P.T. Dökümanları Kalkınma Planları. Ankara: 1981.
- DRUCKER, Peter F. Yeni Gerçekler. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları. Ankara: 1992.

- DUMAN, Tayyip. Özel Dershaneler ve İşlevleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: 1984.
- EGELIOĞLU, F. Vildan. Günümüzde Okula Düşen Görev. Yaşadıkça Eğitim S. 20. İstanbul: 1991.
- EĞİTİM ARAÇ ve TEKNİK İŞBİRLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ Yayınları. "Okul Programları Reform ve Eğitimin Geliştirilmesi" Ankara: 1967.
- FIDAN, N. ERDEN, M. Eğitime Giriş. Feryal Matbaacılık. Ankara: 1992.
- GÜNGÖR, I. ve UZUNSOY, Ş. Z. O.D.T.Ü. 1967 - 1968 Giriş İmtihanlarına Katılan Öğrencilerin Başarı Dereceleri Bakımından Liselerin Durumu. Ankara: O.D.T.Ü. 1968.
- GÜVEN, Semra. Lise Öğrencilerinin Başarılarını Etkileyen Okul İçi Faktörler. Malatya: 1991.
- KAYA, Zeki. Çağdaş Eğitim. Ankara: s. 172. 1991.
- KASATURA, İlkay. Okul Başarısından Hayat Başarısına. Altın Kitaplar. İstanbul: 1991.
- KOCACIK, Faruk. Gençlik ve Sorunları. C. Ü. Sosyal Bilimler Dergisi. s. 10. Sivas. 1988.
- KOÇ, Nizamettin. Liselerde Öğrencilerin Akademik Başarılarının Değerlendirilmesi Uygulamalarının Etkililiğine İlişkin Bir Araştırma. A. Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları. Ankara: 1981.
- KURAN, Kezban. Ç. Ü. Eğitim Fakültesi Hatay ve Adana Eğitim Yüksek Okullarındaki Öğrencilerin 1987 Ö.S.S. Puanları

Belli Başlı Eğitim ve Rehberlik Semineri. Ankara. Hacettepe Üniversitesi Yayınları C. 19. 1977.

ÖZ-DE-BİR (Özel Dershaneler Birliği). Özel Öğretim Kurumları Mevzuatı. Öz-De-Bir Yayınları No. 6. Ankara: 1985.

ÖZGÜVEN, İ. Ethem. Zihinsel Olmayan Etmenler ve Üniversite Öğrencilerinin Başarıları. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve İdari Bilimler Fakültesi Eğitim Bölümü Ankara: 1970.

---- Üniversiteye Giriş Açısından Özel Dershaneler. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi s. 3. Aralık. Ankara: 1980.

---- Özel Dershanelerin Üniversiteye Giriş Etkisi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, S. 4. 1981.

ÖZGÜLU, S. Ç. Eğitsel ve Sosyo- Ekonomik Faktörler Açısından Üniversiteye Giriş Soruları. V. İlim Kongresi, Bilim Adamı Yetiştirmede Gerekli Teknikler. Ankara: 1975.

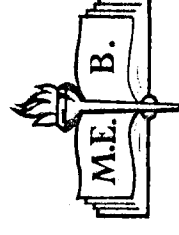
VARIŞ, Fatma. Eğitimde Program Geliştirme " Teori ve Teknikler ". A. Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları. Ankara: 1988.

---- Eğitim Bilimine Giriş. A. Ü. Basımevi. Ankara: 1991

EKLER

ÖZEL DERSHANELER TIP YÖNETMELİĞİ

951

184

TALİM VE TERBİYE KURULU BAŞKANLIĞINDAN

Karar Sayısı : 34

Karar Tarihi : 14.3.1988

Konu : Özel Dershaneler Tıp Yönetmeliği'nin kabulü.

Özel Öğretim Kurumları Dairesi Başkanlığı'nın 26.1.1988 gün ve 1670 sayılı teklif yazısı üzerine, Kurulumuzda görüşülerek uygun görülen, "Özel Dershaneler Tıp Yönetmeliği"nin bağı örneğine göre kabulü hususunun Bakan'a arzı kararlaştırıldı.

UYGUNDUR

14.3.1988

Doç. Dr. İhsan SEZAL

Müsteşar Yardımcısı

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakam a .

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL HÜKÜMLER

Kuruluş :

Madde 1 — ..... da ..... numaralı binada .....
..... kuruluşunda Özel ..... Dershanesi açılmıştır.

Amaç :

Madde 2 — Bu yönetmeliğin amacı, Özel ..... Dershanesi-
nin işleyiş esaslarını düzenlemektir.

Kapsam :

Madde 3 — Bu yönetmelik Özel ..... Dershanesini kapsar.

Dayanak :

Madde 4 — Bu yönetmelik, 625 sayılı Kanun ile Millî Eğitim Gençlik ve
Spor Bakanlığına bağlı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğine dayanılarak
hazırlanmıştır.

Tarifler :

Madde 5 — Bu yönetmelikte geçen;

“Bakanlık”; Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığını,

“Dershane”; ..... Dershanesini,

“Kurum”; ..... Dershanesini,

“Müdür”; Kurum Müdürünü,

“Seviye Tespit İmtihani”; öğrencilerin bilgi seviyesi, davranışları ile başarı
gösteremediği konuların tespiti amacıyla yapılan imtihanı,

“Seviye Kontrol İmtihani”; öğretim başladıktan sonra belli ünite veya ko-
nular esas alınarak konu veya üniteyle ilgili bilgileri ölçmeye yarayan imtihanları,
ifade eder.

Kurumun Amacı :

Madde 6 — Kurumun amacı, öğrencileri;

a) Zayıf oldukları derslerden yetiştirmek ve bilgi seviyelerini yükseltmek,
b) Bir üst okulun giriş imtihanları ile okul dışından bitirme imtihanlarına
hazırlamak,

c) Belli alanlarda ilerlemek amacıyla araştırma ve inceleme yapmak, ilgi
ve istidatları doğrultusunda ihtisaslaşmak isteyen öğrencilere gerekli imkân ve
ortamı sağlamak, bu gibi öğrencileri tespit ve teşvik etmek,
için gerekli çalışmaları yapmaktır.

İKİNCİ BÖLÜM

KURUM PERSONELİ GÖREV, YETKİ VE SORUMLULUKLARI

Dershanede Görevlendirilecek Personel :

Madde 7 — Dershanede aşağıda unvanları belirtilen personel görevlendirilir :

- Müdür,
- Öğretmen,
- Ölçme ve Değerlendirme Servisi Yöneticisi,
- Rehberlik Servisi Yöneticisi,
- Zümre Başkanı,
- Diğer Personel,
- Gerekli şartlar sağlandığı takdirde genel müdür ve genel müdür yardımcısı,
- Müdür yardımcısı. (Öğrenci mevcudu 500'ü aşan kurumlarda).

Görevlerin Birleştirilmesi :

Madde 8 — Dershanenin kapasitesine göre; Ölçme ve Değerlendirme Servisi ile Rehberlik Servisi, "Ölçme, Değerlendirme ve Rehberlik Servisi" adı altında birleştirilebilir.

Görevlendirme ve Tayinler :

Madde 9 — Bu yönetmeliğin 7 nci maddesinde belirtilen görevlerde çalışacak personele 625 sayılı Kanun'un değişik 23 üncü maddesi ve Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına Bağlı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri hükümlerine göre Bakanlıkça çalışma izni verilir. Ancak 7 nci maddenin (f) fıkrasında belirtilen diğer personele valilikçe çalışma izni verilir.

Çalışma izni Bakanlıkça verilen personelin, 625 sayılı Kanun ile Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına Bağlı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği'nde belirtilen nitelik ve şartlara haiz olması gerekir.

Dershanede görevlendirilecek öğretmenlerin dersine gireceği öğrencinin seviyesine göre Talim ve Terbiye Kurulu'nun öğretmenliğe tayin edileceklerin menşeleri, tayinlerine esas olan dersler ve maaş karşılığı okutabilecekleri diğer dersler hakkındaki kararlarına göre gerekli nitelik ve şartları taşımaları gerekir.

Kurucunun Görevleri :

Madde 10 — Kurucu veya kurucu temsilcisi, dershanede eğitim ortamının gereği gibi sağlanmasıyla görevlidir. Bu sebeple kurucu veya kurucu temsilcisi gerekli maddi imkânların hazırlanması, yeterli personelin istihdamı, araç ve ge-

reçlerin temini, bina ve diğer müstemiâtın yeterli hale getirilmesi gibi hususlarda birinci derecede sorumludur. Kurucu veya kurucu temsilcisi, bu sorumluluğunu yerine getirmek için aşağıda belirtilen görevleri yapar :

- Her yıl dershanenin mali bütçesini tanzim eder.
- Eğitim-öğretimle ilgili olarak derslane müdürünce alınması için talepte bulunulan araç-gereçler ile diğer ihtiyaçları temin eder.
- İşlerin gereği gibi yapılabilmesi için ilgili mevzuat hükümlerine göre personelin istihdam eder.
- İzin kullanılacak olan personele müdürle birlikte izne ayrılabilmesi için muvafakat verir.
- Zaman zaman öğretmenler kurulu toplantısına katılarak öğretmenlerin problemlerini ve isteklerini tespit ederek gereğini yapar.
- Üzerinde müdürlük görevi bulunmayan kurucu veya temsilcisi dershanenin eğitim-öğretim işlerine karışmaz.
- İdareci, öğretmen ve diğer personelin maaş ve ücretlerini zamanında öder, sigorta ile ilgili işlerin usûlüne uygun ve zamanında yapılmasını temin eder
- Dershanede görevlendirilecek idareci, öğretmen ve diğer personelin çalışma izni onaylarının zamanında alınması için gerekli tedbirleri alır.
- Dershanenin gelir ve giderleriyle ilgili iş ve işlemleri takip eder, muhasebeyle ilgili iş ve işlemleri takip eder, muhasebeyle ilgili defter, dosya, kayıt makbuzaların tutulmasını sağlar.
- Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nda ve özel öğretim kurumlarıyla ilgili diğer yönetmelik, yönerge ve emirlerle kurucuya verilen görevleri yapar.
- Bakanlığa bağlı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği'nin ilgili madde hükümlerine göre genel müdür ve müdürle birlikte 6 ayda bir mali raporu hazırlar, Bakanlığa gönderir.
- Vergi, sigorta ve benzeri işlemlerin mevzuatına uygun olarak zamanında yapılmasını temin eder.

Genel Müdürlüğün Görevleri :

Madde 11 — Genel müdür, dershanede eğitim-öğretim kalitesinin yükseltilmesi, öğrencilerin en iyi şekilde eğitilmesi ve yetiştirilmesi, başarısını artırılması için gerekli tedbirleri almak ve uygulamakla görevlidir. Göreviyle ilgili hizmetlerde resmi makamlara ve Bakanlığa karşı sorumludur. Genel müdür, aşağıdaki görevleri yapar :

a) Dershane bünyesindeki bütün kurul ve komisyonlara başkanlık yapar. Ancak, toplantıya başkanlık yapma yetkisini gerekli gördüğü hallerde genel müdür yardımcısı veya dersane müdürüne devredebilir.

b) Öğretmenlik yapma nitelik ve şartlarını taşıması ve dershanede branşında ders bulunması halinde 6 saatten fazla olmamak kaydıyla derse girebilir.

c) Dershanede görevli idareci, öğretmen, memur ve diğer personelin ilim, teknik ve eğitim alanlarındaki gelişmeleri takip edebilmeleri için gerekli tedbirleri alır.

d) Dershanede eğitim - öğretim ve idarî işlerin yeni tekniklere uygun olarak yapılmasını sağlar.

e) İzin kullanacak olan personele kurucu ve müdürle birlikte izine ayrılabilmesi için muvafakat verir.

f) İdarî ve eğitim-öğretim kadroları arasındaki koordinasyonu sağlar.

g) Dershanede görevli idareci, öğretmen ve diğer personelin sicil ve disiplin amiri olarak usulüne uygun sicil raporlarını doldurur.

h) Dershanede görevli öğretmenlerin derslerine girer. Öğretmen ve idarecilerin görevlerini gereği gibi yapmaları için tedbirler alır, yapılan faaliyetleri kontrol eder.

i) Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına Bağlı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğinin ilgili maddede hüküme göre (kurucu ve müdürle birlikte 6 ayda bir mali raporun hazırlanmasını ve Bakanlığa gönderilmesini sağlar.

j) Dershanede görevlendirilecek idareci, öğretmen ve diğer personelin çalışma izni onaylarının zamanında alınması için gerekli tedbirleri alır.

Genel müdür, ayrıca; Özel Öğretim Kurumları Kanununda özel öğretim kurumlarıyla ilgili diğer yönetmelik, yönerge ve emirlerde kendilerine verilen görevleri yapar.

Üzerinde kurucu veya kurucu temsilciliği görevi olmayan genel müdür, dershanenin mali işlerine katılmaz.

Genel Müdür Yardımcısının Görevleri:

Madde 12 — Genel müdür yardımcılarını, genel müdürün verdiği görevleri yapar. Üzerinde kurucu veya kurucu temsilciliği görevi olmayan genel müdür yardımcısı dershanenin mali işlerine katılmaz.

Müdürün Görev - Yetki ve Sorumlulukları:

Madde 13 — Dershane müdürü, dershanenin yönetiminden, eğitim-öğretim faaliyetlerinin planlanmasından ve en iyi şekilde yürütülmesinden genel müdür, resmi makamlara ve Bakanlığa karşı sorumludur.

Müdür, bu sorumluluğunu yerine getirmek için, aşağıda belirtilen görevleri yapar:

a) Öğrencilerin en iyi şekilde eğitilmesi, başarının artırılması, eğitimin kalitesinin yükseltilmesi için gerekli tedbirleri alır ve uygular.

b) Dershanede görevli personelin sicil dosyalarını tutar, ilgili sicil yönetmeliği hükümleri çerçevesinde sicil raporlarını doldurur, resmi makamlara gönderir. Öğretmenlerin sicil raporlarını doldururken ilgili zümre başkanının görüşlerini de alır.

c) Dershanede çeşitli amaçlarla yapılacak toplantılara katılır, başkanlık eder.

d) Resmi makamlara karşı kendi birimini temsil eder.

e) Dershane bünyesindeki diğer idarî kadrolardan veya personelden gelen raporları inceler, gereğini yapar.

f) Her öğretim yılı başından en az bir ay önce öğretim yılına ait gerekli hazırlıkları yapar, eğitim-öğretim faaliyetlerini planlar, gerekli görev taksimini yapar, izin alınarak yürürlüğe konulması gereken faaliyetler için gerekli izinleri alır.

g) Eğitim-öğretim ve yönetim faaliyetleri için gerekli olan defter, dosya ve kayıtların tutulmasını, yazışmaların gecikmeye meydan vermeden usulüne göre yapılmasını sağlar.

h) Dershanede görevli diğer idarî personelle, öğretmen, memur, hizmetli ve diğerlerinin yetiştirmeleri, ilim, teknik ve eğitim alanındaki gelişmeleri takip edebilmeleri için gerekli tedbirleri alır.

i) Bakanlıkça düzenlenen hizmetçi eğitim faaliyetlerine çağrıldığı takdirde katılır, dersane bünyesinde görev yapan diğer personelden hizmet-çi eğitim faaliyetine çağrılanlar varsa katılmalarını sağlar.

j) Eğitim-öğretim için gerekli olan araç-gereçleri kontrol eder veya ettirir, kullanılmaya hazır hale getirilmesini sağlar, araç-gereç ve diğer yönlerden eksiklik tespit etmesi halinde tamamlanması için kurucu nezdinde teşebbüslerde bulunur ve tamamlanmasını sağlar.

k) Dershanede görev yapan öğretmenlerin faaliyetlerini planlı olarak yapmalarını sağlar, yıllık planları onaylar.

l) Laboratuvar ve kütüphanenin gerekli araç - gereçlerle donatılmasını sağlar. Öğretmen, öğrencilerin istifade edebilmeleri için gerekli tedbirleri alır.

m) Haftalık ders dağıtım çizelgesini hazırlar, Valilik tasdik edildikten sonra uygular, yapılan bu çizelgede değişiklik olduğu takdirde çizelgeyi yeniden düzenler ve Valilik onayından sonra uygulamaya koyar.

n) Müdür, idarî görevlerini aksatmamak şartı ile haftada azami masraf karşılığı 6 saat ve ders saati ücreti karşılığı 6 saat olmak üzere en fazla 12 saat derse girebilir.

n) Öğretim yılı başından önce yıllık çalışma takvimini hazırlayarak Valilik onayından sonra uygulamaya koyar.

o) Her yıl Ekim ayı içerisinde dersane disiplin kurulunun teşekkülü etirilmesi sağlar.

ö) Dershanede müdür yardımcısı bulunması halinde müdür, idarî veya eğitim-öğretim hizmetlerinin yürütülmesi ile ilgili görevlerinin birini veya birkaçını müdür yardımcısına devredebilir. Ancak, bu durumda görevin yapılması ile ilgili müdürün sorumluluğu ortadan kalkmaz.

p) Öğretmenlerin nöbet çizelgesini hazırlar.

r) Kurumu Tebliğler Dergisi'ne abone ederek öğretmen ve idarecilerce okunup imzalanmasını sağlar.

s) Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına Bağlı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği'nin ilgili maddede hüküme göre kurucu ve genel müdürle birlikte 6 ayda bir mali raporun hazırlanmasını ve Bakanlığa gönderilmesini sağlar.

ş) Müdür dershanede görevli müdür yardımcısı, öğretmen ve diğer personelin sicil ve disiplin amiridir.

t) Kuruma Genel Müdür atanmadığı takdirde bu yönetmelikte genel müdüre verilen yetki ve görevleri de kullanır.

u) İzin kullanacak olan personele kurucu ve genel müdürle birlikte izne ayrılması için muvafakat verir.

ü) Üzerinde kurucu veya kurucu temsilciliği bulunmayan dersane müdürü kurumun mali işlerine karışmaz.

v) Müdür ayrıca, Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nda, özel öğretim kurumlarıyla ilgili yönetmeliklerde ve emirlerde kendilerine verilen görevleri de yapar.

Müdür Yardımcıları :

Madde 14 — Müdür yardımcısının görevleri şunlardır :

a) Personel ve idarî işlerle ilgili görevleri yapar.

b) Plan, program, eğitim, öğretim, rehberlik, ölçme, değerlendirme gibi eğitim-öğretim işleriyle ilgili görevleri yapar.

Dershanede bir müdür yardımcısı görevlendirilmesi halinde müdür yardımcısına öncelikle eğitim-öğretim işleriyle ilgili görevler verir.

İlgili servis yöneticileri gerekli nitelik ve şartları taşıdıkları takdirde eğitim-öğretim işleriyle ilgili müdür yardımcısı olabilirler.

Ölçme, Değerlendirme ve Rehberlik Servisi ile zümre başkanları eğitim-öğretim işleriyle ilgili müdür yardımcısına bağlı olarak çalışır.

Dersane müdürünün izni bulunmadığı sürelerde ilgili resmî makamlardan gerekli "olur" alınmak şartıyla müdürün yetki ve sorumluluklarını kullanır.

Madde 15 — Öğretmenler, kendilerine verilen dersin öğretiminden sorumludur. Öğretmenler sorumluluklarını yerine getirmek için, aşağıda belirtilen görevleri yaparlar :

a) Öğretmenler, öğrencilerin en iyi şekilde eğitilmesi, başarının artırılması, eğitimin kalitesinin yükseltilmesi için gerekli tedbirleri almak ve uygulamakla yetkili ve görevlidir.

b) İşleyecekleri konular ve içindeki deneylerin, yapacakları yoklama ve testlerin kurs önemine dağılımını gösterir bir plan hazırlayıp iki nüsha olarak ders-hane müdürüne verirler. Dersane müdürünce onaylanan planların birer nüshalarını dosyalarında saklayarak eğitim-öğretim faaliyetlerini plâna göre yürütürler.

c) Her derste işledikleri konuları açık ve anlaşılır bir ifade ile ders defterlerine yazarak imzalar ve öğrencilerin yoklamalarını yaparlar.

d) Müdürün daveti üzerine öğretmenler kurulu toplantılarına, zümre başkanının davetine uyarak zümre öğretmenleri toplantılarına katılırlar. Toplantı gündemiyle ilgili olarak yapılan görüşmelerde görüş ve düşüncelerini bildirirler ve oylamalarda oylarını serbestçe kullanırlar.

e) Derslerine hazırlıklı girerler. Belli bir forma bağlı olmadan günlük planlarını yazılı olarak yapar ve derslerine günlük planlarıyla girerler.

f) Öğretmenler, dersler dışında dershanenin eğitim-öğretim ve yönetim işlerine katılır; kanun, yönetmelik ve emirlerle belirlenen ödevleri yaparlar.

g) Öğrencilerine öğrenim işlerinde yardımcı olurlar ve kıyafetlik yaparlar, tutum ve davranışlarıyla örnek olurlar.

h) Kılık-kiyafetlerinde ilgili yönetmelik hükümlerine uyarlar.

ı) Yıllık plânda belirtilen konularla ilgili deneyleri yaparlar ve bu konuda müdüre rapor verirler.

i) Dersane müdürünce plânlanan şekilde nöbet tutarlar. Nöbetleri sonunda nöbet raporunu hazırlayarak müdüre verirler.

j) Eğitim-öğretim ve yönetim işlerinde idareye yardımcı olurlar.

k) Tebliğler Dergisi'ni okur ve imzalarlar.

l) Yıl sonunda okuttuğu dersle ilgili olarak işlediği konular, yaptığı faaliyetler, öğretimde karşılaştığı güçlükler ve bu güçlüklerin çözümü üzerinde görüşlerini ihtiva eden bir rapor hazırlar ve zümre başkanına verirler.

m) Öğretmenler, eğitim-öğretim bakımından zümre başkanına ve müdüre karşı sorumludurlar.

Zümre Başkanının Görevlendirilmesi :

Madde 16 — Eğitim-öğretimi birbirlerine yakın olan Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı dersleri; Millî Tarih, Millî Coğrafya, Vatandaşlık Bilgileri, T. C.

c) Bilgi Toplama : Öğrenciler hakkında gerekli tavsiye kararları verilebilir ve öğrencilerin bilgi düzeylerini tespit etmek maksadıyla çeşitli test ve teknikler uygulamak ve değerlendirmek.

d) Her devre için yıllık rehberlik faaliyetleri programı yapmak.

e) Ayrıca, bunların dışında idarece, öğretmenler kurulunca veya servisee yapılması faydalı ve lüzumlu görülen işleri ve faaliyetleri yapmak.

Ölçme ve Değerlendirme Servisinin Görevleri :

Madde 19 — Ölçme ve değerlendirme servisine aşağıda belirtilen görevler yapılır :

a) Tekniğine uygun soruların hazırlanabilmesi için ilgililere açıklayıcı doküman temin etmek.

b) Test sorularını derslere, konulara, ölçmek istediği amaca göre ayırarak soru bankası oluşturmak.

c) Her sorunun muhtelif uygulama tarihlerine göre analizlerini yapmak; soruların güçlük dereceleri ile ayrıca gücünü hesaplamak; güçlük dereceleri, ayırıcı güçleri vb. yönlerden uygun olmayan soruları tespit ederek soru bankasından çıkarmak.

d) Ölçme ve değerlendirme sonuçlarına göre program geliştirme ihtiyaçlarını tespit etmek.

e) Öğretime başlamadan önce öğrencilerin seviyelerini tespit etmek, öğretimin faaliyetleri esnasında çeşitli zaman dilimlerinde verimi ölçmek maksadıyla her devre için imtihan programı yapmak.

f) Ölçme ve değerlendirme sonuçlarına göre öğrencilerin derslere ve ulaşılması beklenen hedef davranışlara göre, başarı veya başarısızlıklarını tespit etmek tespit sonuçlarını tavsiyelerle birlikte öğrencilere ve ilgili öğretmenlere vermek.

g) Yapılan seviye kontrol, seviye tespit ve deneme imtihanları sonuçlarına göre öğrencilere ara karneler vermek.

h) Ayrıca, bunların dışında idarece, öğretmenler kurulunca veya servisee yapılması faydalı ve lüzumlu görülen iş ve faaliyetleri yapmak.

Diğer Personel :

Madde 20 — Dershanede memur, hizmetli, bekçi ve benzeri personel, ihtiyaca göre yeteni kadar görevlendirilir. Bu personel, derslane müdürünün vereceği görevleri yapar.

İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, Tarih ve Coğrafya dersleri; Fen Bilgisi, Fizik, Kimya, Biyoloji dersleri bir bütün halinde düşünülerek birer zümre başkanı görevlendirilir.

Öğretmen sayısı en az üç olan branşlarda, zümre başkanı müstakilen görevlendirilir.

Zümre Başkanının Görev - Yetki ve Sorumlulukları :

Madde 17 — Zümre başkanı, aynı dersin veya birbirine yakın olan derslerden meydana gelen grupların öğretiminde görevli olan öğretmenlerin başkanıdır. Başkanı bulunduğu ders veya derslerle ilgili eğitim-öğretim faaliyetlerinin plânlı bir şekilde yapılmasından sorumludur.

Zümre başkanı aşağıdaki görevleri yapar :

a) Zümre öğretmenleri kuruluna başkanlık eder.

b) Mesul bulunduğu derste ilgili yıllık ve günlük plânların en iyi şekilde yapılmasını ve uygulanmasını sağlar.

c) İmtihanalarda ölçme, değerlendirme, düşünce, teknik, metot vb. yönlerden, birliğin sağlanması için faaliyetlerde bulunur. Bu amaçla imtihanlarda sorulacak soruların geçerli, güvenilir ve amaca uygun ölçme yapmaya uygunluğunu öğretmenlerle ve ilgili servislerle işbirliği yaparak sağlar.

d) Zümresine dahil stajyer öğretmenlerin yetişmeleri için gerekli tedbirleri alır.

e) Öğretmenlerin iş başında kendilerini yetiştirmeleri için gerekli imkânı hazırlar.

f) İlgili servisee tespit edilen program geliştirme ihtiyaçlarına göre program geliştirme faaliyetlerini plânlar.

g) Yıl sonunda mesul bulunduğu derslerden işlenen konular, yapılan çalışmalarla öğretimde karşılaşılan güçlükler ve bunların çözümüne ilgili olarak müdüre rapor verir.

h) Sicil döneminde öğretmenlerin eğitim-öğretimle ilgili çalışmalarını hakkında görüşlerini yazılı olarak müdüre bildirir.

Rehberlik Servisinin Görevleri :

Madde 18 — Rehberlik servisine aşağıda belirtilen görevler yerine getirilir :

a) Mesleki Rehberlik : Öğrencilerin devam etmeleri halinde başarı gösterebilecekleri bir üst öğretim kurumunun tespiti hususunda çalışmalar yapmak.

b) Yönlendirme : Öğrencilerin başarılı oldukları sahelerde başarılarını artırmaları, başarısız oldukları alanlarda ise başarılı olmalarını sağlayacak tavsiyeler verilmeleri ve buna bağlı olarak tavsiyelerde bulunmak.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MESLEKİ ÇALIŞMALAR

Stajyer Öğretmenler :

Madde 21 — Stajyer öğretmenlerin görevlendirilmeleriyle ilgili usulî ve esasların tespitinde Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına Bağlı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği hükümleri, emir ve genelgeler dikkate alınır. Stajyer öğretmenler belirlenen mevzuat hükümlerine göre stajyerlik sürelerini tamamlarlar.

Hizmetiçi Eğitim :

Madde 22 — Kurum, öğretmenlerini yetiştirmek için gerekli tedbirleri alır. Ayrıca idareci ve öğretmenler, Bakanlıkça açılacak hizmetiçi eğitim kurslarına çağrıldıkları takdirde katılırlar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KURULLAR

Öğretmenler Kurulu :

Madde 23 — Öğretmenler kurulu, dershanenin bütün öğretmenleri, rehberlik servisi ve ölçme ve değerlendirme servisi yöneticilerinin katılımıyla teşekkül eder. Öğretmenler kurulu yılda en az iki defa toplanır. Dershanede takip edilecek eğitim-öğretimle ilgili temel esaslar öğretmenler kurulunda tespit edilir.

Zümre öğretmenleri kurulunca hazırlanan değerlendirme raporları, öğretmenler kurulunda da görüşülür.

Öğretmenler kurulunda alınan kararlar dershane müdürünün onayından sonra uygulanır.

Kurul toplantılarında yapılan görüşmeler ve alınan kararlar tutanakla tespit edilerek, başta müdür olmak üzere bütün üyeleri tarafından imzalanır.

Zümre Öğretmenleri Kurulu :

Madde 24 — Zümre öğretmenleri kurulu aynı dersi veya birbirine yakın olan dersleri okutan brans öğretmenlerinden teşekkül eder. Zümre öğretmenleri kurulu en az ayda bir toplanır.

Zümre öğretmenleri kurulu, müdürün ve zümre başkanının vereceği görevlerle birlikte aşağıda belirtilen görevleri yapar :

a) Öğreticiyle görevli oldukları dersin planlarının yapılmasında birlik ve beraberlik içinde hareket edilmesini sağlar.

b) Yapılacak imtihanlarda bütünlüğün sağlanması maksadıyla tekniğine uygun soruların hazırlanması için tedbirler alır ve hazırlanan soruları kurulda görüşerek gerekli düzeltmelerin yapılmasını sağlar.

c) Dershanede uygulanan her genel imtihan sonunda (seviye tespit, seviye kontrol ve deneme imtihanları) değerlendirme yapmak maksadıyla toplanır. Bu maksatla yapılan toplantılarda aşağıdaki çalışmalarını yapar.

(1) Her öğrencinin durumunu tek tek ele alarak başarı ve başarısızlıklarına göre yapılacak yönelmeyi tespit eder. (Başarılı öğrencinin başarısını artıracağı başarısız öğrenciyi ise başarısız olduğu alanlarda başarıya götürecektir faaliyet planının hazırlanması, gerekirse elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin grup faaliyetlerine sevk edilmesi gibi),

(2) Öğrencilerin başarısızlık sebeplerini tabii eder.

d) Uygulanan ders programı ve yapılan planların olumlu veya olumsuz yönlerini tespit eder ve buna göre program geliştirilmesi için ilgili makamlara teklifte bulunur.

e) Değerlendirme raporunu hazırlar.

Zümre öğretmenleri kurulunca yapılan değerlendirme toplantılarına; rehberlik, ölçme ve değerlendirme servisi yöneticileri de katılır.

Hazırlanan değerlendirme raporları gerek görüldüğü hallerde öğretmenler kurulunda da görüşülür.

Zümre öğretmenleri kurulu toplantılarında yapılan görüşmeler ve alınan kararlar, tutanakla tespit edilerek zümre başkanı ve kurul üyeleri tarafından imzalanır.

Disiplin Kurulu :

Madde 25 — Dershane disiplin kurulu, dershane müdürünün görevlendireceği bir müdür yardımcısının başkanlığında dershanedeki kadrolu öğretmenler arasından öğretmenler kurulunca gizli oyla seçilecek üç üyeden meydana gelir. Üç öğretmen de yedek üye olarak tespit edilir.

Oy tasulfi öğretmenler kurulunda yapılarak sonuçları ilân edilir.

Müdür yardımcısının bulunmadığı dershanede, disiplin kurulu üyeleri kendi aralarından birini başkan seçer.

Disiplin kurulu her yıl Ekim ayı içerisinde bir yıllık süre için seçilir. Dershaneye devam eden okul öğrencilerinin disiplin işlemleri "Ortaokul ve Ortaöğretim Kurumları Disiplin Yönetmeliği" hükümlerine göre yürütülür.

Dershaneye devam eden ve okul öğrencisi olmayan öğrencilerin disiplin işlemleri, kurumca hazırlanan ve Bakanlıkça onaylanan "Disiplin Yönergesi" hükümlerine göre yürütülür.

Öğrenci olmayan yetişkinlerden dershaneye devam edenler, disiplin yönetmeliğinde suç sayılan davranışlarda buldukları takdirde, suçun niteliğine göre önce uyarılır; bu tür davranışlarda ısrar edenlerin dershaneye ilişkileri kesilir.

Disiplin cezası alan öğrenciler, okulda okuyorlarsa, aldığı ceza ve mahiyeti okuluna bildirilir.

Disiplin Kurulu Kararı ile dershaneden kısa veya uzun süre uzaklaştırma cezası alan öğrencilerin yatırımları ücret iade edilmez.

İlkokul seviyesindeki öğrencilere disiplin cezası verilmez. Dershanede sadece ilkokul öğrencilerinin devam edeceği program devrelerinin açılması halinde disiplin kurulu teşekkül ettirilmez. İlkokul seviyesindeki öğrencilerin olumsuz tutum ve davranışları eğitici yollarla giderilmesi için idareci ve öğretmenlerce gerekli tedbir alınır.

* BEŞİNCİ BÖLÜM

KAYIT - KABUL

Kayıt - Kabul Esasları :

Madde 26 — Mecburi öğrenim çağında olup ilkokula devam etmeyen çocuklar, dershaneye kabul edilmezler. Dershaneye ilkokul, ortaokul, lise ve dengi okul öğrencileri veya mezunları devam eder. Ancak, ilk öğrenimini zamanında yapamayan yetişkinler, ilkokulu dışarıdan bitirme imtihanına giriyorlarsa bu durumu belgelendirdikleri takdirde dershaneye kabul edilebilirler.

Kayıt - Kabulde İstenek Belgeler :

Madde 27 — Dershaneye kayıt sırasında aşağıdaki belgeler istenir :

- Öğretim belgesi (Öğrencinin okulundan aldığı öğrenci kimlik belgesinin tasdikli bir örneği),
- Nüfus cüzdanı sureti,
- İki adet fotoğraf,
- Öğrenci olmayanlardan suç işlemesine dair sabıka kaydı. (Bu belge kayıttan sonra en geç bir ay içerisinde dershane müdürlüğüne verilir)

Kayıt - Kabul Zamanları :

Madde 28 — Dershaneye öğrenci kaydı, uygulanan program türüne göre aşağıda belirtilen sürelerde yapılır.

a) Bir üst okulun imtihanlarına hazırlık maksadıyla düzenlenen programlara aday öğrenci kaydı, Nisan ayının ilk iş günü başlar ve bir Temmuz tarihine kadar devam eder. Kesin kayıtlar ise bir Temmuzda başlayarak program devrelerinin başlangıcından 15 gün sonraya kadar devam eder. Aday kaydı yaptırmayanların da, sözü edilen tarihler arasında kesin kayıtları yapılabilir. Program devresinin başlangıcı takip eden 15 günü müteakip, o devreye yeni öğrenci kaydı yapılmaz. Aday kaydı esnasında, isteyen öğrencilerin kesin kayıtları da yapılabilir.

b) Arahlatıcı takviye ve bitürülme imtihanlarına hazırlık programlarına öğrenci kaydı, devrenin başlangıç tarihinden itibaren bir ay önce başlar.

c) Yoğunlaştırılmış program devrelerine aday öğrenci kaydı, devrenin başlamasından 15 gün önce başlar ve program devresinin başlangıç tarihine kadar devam eder.

Devre başlangıcından sonra öğrenci kaydı yapılmaz.

d) Aday kaydı esnasında öğrencilerden toplam ücretin en fazla % 20'si alınabilir. Yeni öğretim yılına ait öğrenci ücretinin henüz tespit edilmiş olmaması halinde, alınabilecek miktarın tespitinde bir önceki yıla ait öğrenci ücreti esas alınır.

e) Kesin kayıt yapılırken öğrencilerden ön kayıt ücreti olarak alınan miktar düşülerek 1. taksit tahsil edilir.

f) Kesin kaydını yaptırmayıp kursa devam etmekten vazgeçen öğrencilerden 20 Ağustos tarihine kadar ön kayıt ücretinin makbuzunu dershane idaresine ibraz edenlerin ön kayıt esnasında ödedikleri paraları kendilerine hemen iade edilir.

ALTINCI BÖLÜM

ÇALIŞMA TAKVİMİ

Günlük Çalışma Saatleri :

Madde 29 — Dershanenin günlük öğretimi, saat 08.00 ile 20.30 arasındaki süre içinde yürütülür. 18 yaşından büyük ve okul öğrencisi olmayanlar için bu süre saat 22.30'a kadar uzatılabilir.

Her ders saatinin süresi ilkokul öğrencileri için 40 dakika, diğer öğrenciler için 50 dakikadır.

Öğretim Yılı Başları :

Madde 30 — Dershanenin öğretim yılı başı Eylül ayının ilk iş günüdür.

Bütünleme İmtihanlarına Hazırlık Programları :

Madde 38 — Bütünleme imtihanlarına hazırlık program devreleri Haziran, Temmuz, Ağustos ayları içerisinde en az 15'er günlük dönemler halinde açılır.

Yoğunlaştırılmış Programlar :

Madde 39 — Üniversiteye giriş imtihanlarına hazırlamak maksadıyla okulların ara tatilinden veya ders yılı sonu ile ikinci basamak imtihan tarihi arasında kalan tatil günlerinden faydalanılarak özellikle yıl içinde dershaneye devam etme imkânı bulamayan öğrenciler için program devresi açılabilir.

Yoğunlaştırılmış programlarda toplam ders saati sayısı 100 saatten az olmaz.

YEDİNCİ BÖLÜM

EĞİTİM - ÖĞRETİM

Öğretim Programları ve Haftalık Ders Saatleri :

Madde 40 — Dershanede öğrencilerin resmi okullardaki sınıflarına uygun öğretim programlarının takip edilmesi esastır. Ancak, dersane idaresi tarafından geliştirilmiş öğretim programları Bakanlığın izniyle uygulanabilir.

Dershanede bir öğrenciye verilecek bir dersin toplam saat sayısı okulundaki sınıfa ait o dersin yıllık toplam saat sayısından fazla olamaz. Bir üst okulun imtihanlarına hazırlıkta ise öğrencinin devam ettiği okutun bütün sınıflarının bir öğretim yılı süresindeki toplam ders saati sayısını aşamaz.

Yıllık Planlar :

Madde 41 — Dershanede her devre veya grup için, her derse ait yıllık plân hazırlanır. Yıllık plânlar yapılmadan önce öğrencilerin bilgi seviyesi ve başarı göstermediği konular tespit edilir. Bu tespitler yapıldıktan sonra bu yönetmeliğin 40. maddesinde belirtilen öğretim programları, öğrencinin seviyesi ile aşağıda belirtilen hususlar dikkate alınarak yıllık planlar hazırlanır :

- Öğrenciye, istenilen davranışları kazandırmak için, esas alınacak bilgi kategorileri.
- Belli bilgi kategorilerine göre öğrencide geliştirilecek hedef davranışları.
- Hedef davranışa ulaşmak için, öğrencinin sevkedileceği öğrenme faaliyetleri.
- Göze - kulağa hitap eden, öğrencinin yaparak, yaşayarak öğrenmesine imkân vermek maksadıyla kullanılacak araç-gereçleri.

e) Öğretmenin takip edeceği metodlar ve öğretim ilkeleri.

f) Belli zaman dilimlerinde hedef davranışa ulaşma derecesini tespit etmeye imkân tanyacak seviye kontrol imtihanları.

Yıllık plânlar, program devresi başlamadan önce ilgili zimre öğretmenler kurulunca hazırlanır.

Günlük ve Laboratuvar Planları :

Madde 42 — Dershanede öğretmenler yıllık plânda belirtilen temel prensipleri uygulamaya dönüştürecek esasları belirleyen günlük plânlar yapılar ve derslerine günlük plânlarıyla girerler. Ayrıca, yıllık plâna uygun olarak yapılacak laboratuvar çalışmaları için de plân yapılır.

Yazılı Materyal :

Madde 43 — Dershanede öğrencinin kendi kendine öğrenmesine veya öğrendiklerini pekiştirmesine yardımcı olmak maksadıyla yazılı materyaller hazırlanır.

Yazılı materyalde belli ünite veya konular esas alınarak konu veya üniteye ilişkin temel bilgilerle birlikte bu bilgilerle geliştirilmesi beklenen hedef davranışlara ait test sorularına da yer verilir.

Dersler, konuya uygun, göze ve kulağa hitap eden araç - gereçler kullanılarak işlenir.

İmtihanlar :

Madde 44 — Dershanede öğrenciler takip ettikleri programa göre;

- Seviye tespit imtihanları,
- Seviye kontrol imtihanları,
- Deneme imtihanları,

olmak üzere en az üç imtihana tâbi tutulurlar.

Bir üst okula giriş imtihanlarına hazırlık programlarını takip eden öğrencilere sözü edilen üç grup imtihan da uygulanır. Takviye ve bütünleme imtihanlarına hazırlık programlarını takip eden öğrencilere ise (a) ve (b) fıkralarında belirtilen imtihanların asgari olarak uygulanması gereklidir.

Dershanede yapılan bütün imtihanlara ait evrak, ayrı ayrı dosyalarla saklanırlar.

Dershanede yapılan imtihanlar için, dersane öğrencilerinden ayrıca ek ücret alınmaz.

İmtihanlar sonunda öğrencilerin derslere, konulara ve ulaşması beklenen hedef davranışlara göre puan durumu gerekli tavsiyelerle birlikte öğrencilere ve velilere bildirilir.

Seviye Tespit İmtihanları :

Madde 45 — Dershaneye kayıdolan öğrenciler, öğretime başlamadan önce bilgi seviyelerinin tespiti amacıyla "seviye tespit imtihanı"na tâbi tutulurlar. Seviye tespit imtihanları bütün öğrencilerin katılımıyla test usulü ile aynı günde yapılacağı gibi, aynı gün ve saatlerde de grup grup veya fert fert de yapılabilir.

Seviye Kontrol İmtihanları :

Madde 46 — Dershaneye devam eden öğrencilerin okudukları konulara göre bilgilerinin kontrolü için yapılacak seviye kontrol imtihanları ise her konunun bitiminde yapılabileceği gibi belli üniteler esas alınarak da yapılabilir. Bu imtihanlar test usulü ile her ay en az bir defa yapılır.

Deneme İmtihanları :

Madde 47 — Bir üst okulun giriş imtihanlarına hazırlık amacıyla açılan programları takip eden öğrencilerin bilgi seviyelerini öğrenmek için imtihana girecekleri okulun giriş imtihan sistemi esas alınarak deneme imtihanı yapılır.

Deneme imtihanları üst okulun giriş imtihan sistemine uygun olarak yazılı veya bir başka usulle de yapılabilir.

Dershanenin ilgili programına devam eden öğrenciler her dönemde ikiden az olmamak üzere öğretmenler kurulunun karar vereceği sayıda deneme imtihanına tâbi tutulurlar.

Deneme imtihanlarında öğrencilerin verdikleri cevaplar, üst okulun giriş imtihan sistemine uygun olarak puanlanır ve değerlendirilir.

Grupların Teşekkülü :

Madde 48 — Dershanede öğrenciler takip ettikleri programın özelliği dikkate alınarak;

- Seviye tespit imtihanı sonuçlarına,
- Uygulanacak programın özelliğine, göre gruplara ayrılırlar.

Üniversiteye hazırlık programlarına devam eden öğrencilerin gruplarının tespitinde ayrıca;

- İlgili servis tarafından yapılacak olan mesleki rehberlik sonuçları,
- Öğrencilerin kendilerince tercih ettikleri dallar,
- İmtihan sistemindeki esaslar, dikkate alınır.

Sınıfların Teşekkülü :

Madde 49 — Dershanede sınıflar 48 inci maddede belirtilen usul ve esaslar dahilinde oluşturulan gruplar dikkate alınarak teşekkül ettirilir.

Sınıfların kurulmasında dersler esas alınarak ders sınıfları oluşturulabilir. Böylece öğrencilerin derslerini farklı farklı sınıflarda almalarına imkân tanınır ve aynı seviyedeki öğrencilerin gruplanması sağlanır. Bu suretle kısmen de olsa homojen sınıflar teşekkül ettirilir.

Dershanenin sınıflarının her birindeki öğrenci sayısı Bakanlıkça tamman kontenjani geçemez. Kontenjan müsait olsa dahi bir sınıf mevcudu 45 öğrenciden fazla olamaz.

Ders ve Yardımcı Ders Kitapları :

Madde 50 — Dershanede öğrencilerin resmî okullardaki sınıflarına uyan ders ve yardımcı ders kitaplarının okutulması esastır. Ancak, geliştirilmiş programlara paralel olarak dersane idaresi tarafından hazırlanan kitaplar Bakanlığın izniyle okutulabilir.

Dershanede Bakanlıkça izin verilmemiş kitaplar okutulamaz ve öğrencilere aldırılmaz.

Ara Karneler :

Madde 51 — Dershaneye devam eden öğrencilere, süresi iki ayı geçmeyen devrelerde bir, süresi iki aydan fazla olan devrelerde ise her ay ara karne verilir. Ara karnelerde aşağıda belirtilen hususlara yer verilir :

- Öğrencinin katıldığı imtihanlar ve bu imtihanlarda aldığı puanlar, (Bir üst okulun giriş imtihanına hazırlık programına devam eden öğrencilerin puanları, ilgili okulun imtihan sistemindeki puanlama esasına uygun olarak yazılır).
- Derslere göre öğrencinin başarı durumu.
- Mesleki rehberlik maksadıyla uygulanan testlerin sonuçları.
- Tavsiyeler.
- Öğrencinin kâmil bilgileri.

Ara karnelerde öğrencinin öğrenimi süresince aldığı bütün puanlar buhurdur. Ara karnelerin öğrenci velilerine görülmesi için dersane müdürü gerekli tedbirleri alır.

Ara karneler rehberlik, ölçme ve değerlendirme servisine hazırlanır.

Öğrenci Takip Dosyası :

Madde 52 — Öğrencilerin dershaneye devam ettiği sürece aldıkları ara karnelerde yer alan hususlarla, başarı durumları ve yapılan rehberlik hizmetlerinin teferruatıyla yazıldığı öğrenci takip dosyası tutulur.

Öğrenci takip dosyası rehberlik, ölçme ve değerlendirme servisine tutulur. Öğrenci takip dosyasının bilgisayarla tutulması da mümkündür.

DOKUZUNCU BÖLÜM

TUTULACAK DEFTER VE DOSYALAR

Madde 53 — Dershanelerde tutulacak defter ve dosyalar şunlardır :

- a) Gelen - giden evrak kayıt defteri,
- b) Evrak dosyaları,
- c) Personel sicil defteri (Bu defterde personelin fotoğrafı, adı - soyadı, baba adı, anne adı, doğum yeri ve tarihi, nüfusa kayıtlı olduğu yer, ev adresi, mezun olduğu okul, görevi, çalışma izni veren makam, çalışma izninin tarih ve sayısı, sigorta sicil numarası, Bakanlık sicil numarası yazılır),
- d) Öğrenci yoklama fişi ve defteri,
- e) Ders defteri,
- f) Öğrenci kayıt - kabul fişi ve dosyası,
- g) İstatistik dosyası,
- h) Öğrencilerden alınan paralarla ilgili dip koçanlı makbuz,
- ı) Gelir - gider defteri,
- ı) Öğretmenler kurulu karar defteri,
- j) Zümre öğretmenleri karar dosyası,
- k) Disiplin kurulu karar defteri,
- l) Ders plânları dosyası,
- m) Teftiş defteri,
- n) (B) ve (C) demirbaş eşya esas defteri.

Tutulacak defter, dosya ve kayıtların bilgileri ihtiva etmesi şartıyla bilgisayarla da tutulması mümkündür.

ONUNCU BÖLÜM

ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

Madde 54 — Öğretmen, yönetici ve diğer görevliler dershanelerdeki görevleri sırasında yakalarına örneğine uygun ve dershane müdürlüklerince tasdikli kimlik kartı takmak zorundadırlar. (EK : 1)

Madde 55 — Dershane idaresi, öğrencilerine kimlik kartı düzenler, Dershane devam eden öğrenciler okul öğrencisi olup olmasına bakılmaksızın bütün öğrencilik haklarından istifade ederler.

Madde 56 — Dershaneler tanıtıcı mahiyette reklâm ve ilân (Gazete ilânı, el ilânları, çeşitli broşürler vb.) verebilirler. Bu ilân ve reklâmların izinleri Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun ilgili hükümlerine göre verilir.

İlân ve reklâmlarda (Gazete ilânı, el ilânları, çeşitli broşürler vb.) öğretmen, öğrenci ve başka dershanelerin ismi kullanılamaz.

Madde 57 — Dershane müdürü her yıl Ağustos ayı içerisinde yıl sonu raporunu hazırlayarak Valilik yoluyla Bakanlığa gönderir.

Yıl sonu raporunda aşağı;

- a) Dershanelerde öğrenim gören öğrencilere ait istatistikî bilgilere,
- b) Bir yıl boyunca yapılan imtihanlara göre öğrencilerin başarı durumlarına,
- c) Rehberlik, ölçme ve değerlendirme servisinde yapılan faaliyetlere ve istatistikî bilgilere,
- d) Dershanenin eğitim-öğretim faaliyetleri, uygulanan programlar, programlara göre okutulan derslerin haftalık saat sayıları, devrelerin başlama ve bitiş tarihlerine,
- e) Bir üst okulun imtihanına hazırlık maksadıyla düzenlenen programlara devam eden öğrencilerin giriş imtihanlarında elde ettikleri başarı durumu ile kazandıkları okullara ait bilgilere,

yer verilir.

Madde 58 — Dershanelerde görevli öğretmenlere haftada azami 40 saate kadar ders verilebilir.

Öğretmenlerin girecekleri ders saati sayısının 20 saati maaş karşılığıdır. 20 saatin üstünde girilen ders saatleri için öğretmene ayrıca ek ders ücreti ödenir.

Ders saati ücretli olarak görevlendirilecek öğretmenlere 20 saatten fazla ders verilmez. Ancak, 625 sayılı Kanun'un değişik 21. maddesinin beşinci paragrafında sözü edilen ders saati ücretli öğretmenler bu hüküm dışındadır.

Müdür yardımcılara verilecek maaş karşılığı ve ücretli ders saati sayısı müdürün tâbi olduğu esaslara göre tespit edilir.

Madde 59 — Dershanelere devam eden öğrencilerden alınacak öğrenim ücretleri ilgili programlara göre "Özel Öğretim Kurumlarında Öğrenci Ücretlerinin Tespit ve Tahsiline Ait Yönetmelik" hükümleri doğrultusunda tespit ve ilân edilir. Öğrencilerden ilgili yönetmelikte yer alan hükümler dışında her ne ad altında olursa olsun başka ücret alınmaz.

Dershanelerde aynı programı takip eden farklı gruplara değişik ücret uygulanması yapılamaz.

Öğrencilerden öğrenim gördükleri sınıf mevcudu esas alınarak farklı öğrenim ücreti alınmaz.

Madde 60 — Dershanede öğrenim görecekt ücretsiz öğrenciler, ilgili mevzuat hükümlerine göre tespit edilir.

Madde 61 — Dershanede görevli öğretmen ve idarecilerin sicil raporları ilgili mevzuat hükümlerine göre tanzim edilerek her yıl süresi içerisinde Bakanlığa gönderilir.

Madde 62 — Dershanede görevli öğretmen ve idareciler, ilgili Valilik veya Kaymakamlık oluru ile görevlerinden ayrılırlar. Görevden ayrılış olurları en kısa zamanda Bakanlığa gönderilir.

Dershanede görevli stajyer öğretmenler stajyerliklerinin kaldırılması için teklif yapılmadan görevlerinden ayrılamazlar. Stajyerliğinin kaldırılması için teklif yapılmadan görevinden ayrılan öğretmenler, başka bir kurumda görev almak istemeleri halinde stajyer öğretmen olarak göreve başlarlar.

Madde 63 — Öğretmenler hakkında ilgili resmî makamlarla yapılan bütün yazışmalarda öğretmen veya idarecinin Bakanlık sicil numarasına yer verilir. İlgilere ait tutulacak defter ve dosyalara da sicil numaraları yazılır.

Madde 64 — Çalışma izni onayının geçerlilik süresi sona eren idareci ve öğretmenlerden dershanede görevine devam edecekler için en geç 15 gün içerisinde uzatma onayının alınması gerektirir.

Ancak çalışma iznini uzatma onayı, çalışma izninin bitiş tarihinden iki ay önceden itibaren de alınabilir.

Dershane müdürü uzatma onaylarının zamanında ve toplu olarak alınması için gerekli tedbirleri alır.

Madde 65 — Dershanede görevli öğretmenlere resmî okulların haftalık ders çizelgelerinde yer alan ders adları ile Bakanlıkça izin verilen adlar dışında başka bir ad kullanılarak unvan verilmez.

Dershanenin haftalık ders dağıtım çizelgelerinde Bakanlıkça uygun görülmekçe resmî okulların ders adları dışında ders adlarına yer verilmez.

Madde 66 — Grup veya devrelerin haftalık ders programlarına, okula devam eden öğrenciler için hafta içinde bir günde 4 saat, hafta sonunda bir günde 6 saatten fazla ders konulmaz.

Yoğunlaştırılmış program devreleri bu hüküm dışındadır.

Madde 67 — Dershane müdürü her yıl Eylül ayı içerisinde Bakanlıkça tespit edilen örneğe uygun bilgi formunu doldurarak ilgili resmî makamlar yoluyla Bakanlığa gönderir.

Bilgi formunda yer alan hususlarda yıl içinde değişiklik olması halinde durum 15 gün içerisinde Bakanlığa bildirilir.

Dershane müdürü her yıl Kasım ve Mayıs ayları içerisinde Bakanlıkça tespit edilen örneğe uygun öğretmen ve idareciler hakkındaki bilgilerle program devreleri hakkındaki bilgileri ihiva eden ders dağıtım çizelgesini doldurarak ilgili resmî makamlar yoluyla Bakanlığa gönderir.

Madde 68 — Dershanenin açılışı, işleyişi, personelin tayinleri, görev, yetki ve sorumlulukları, ücretlerin tespit ve tahsili, ücretsiz öğrencilerin tespiti ve sayısını, bina standartları, ders araç-gereçleri, teftiş ve denetim konularında yapılacak işlemler, Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına Bağlı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği ile Özel Öğretim Kurumlarında Öğrenci Ücretlerinin Tesbit ve Tahsiline Ait Yönetmelik Hükümleriyle Bakanlık emirlerine göre yürütülür.

Madde 69 — Dershanede uygulanacak programların her biri için Bakanlıkça öğretime başlama izni alınır.

Bakanlıktan alınmış öğretime başlama izni olmayan; üniversiteye giriş imtihanlarına hazırlık, ilkökoldan sonra bir üst okulun giriş imtihanlarına hazırlık, ortaokuldan sonra giriş imtihanlarına hazırlık, ilkököl öğrencileri arasınıf takviye, ortaokul öğrencileri arasınıf takviye veya bitünleme, lise öğrencileri arasınıf takviye veya bitünleme, ilkökulu dışardan bitirme imtihanlarına hazırlık, liseyi dışarıdan bitirme imtihanlarına hazırlık vb. programları uygulamaya konulmaz.

Madde 70 — Bir üst okula gidecek öğrencilere uygulanan seçme ve yerleştirme imtihanları ile ilgili sorular ve cevapları yayın organları tarafından yayımlanmadan önce derslane yetkililerince ilân edilmez.

Madde 71 — Öğrencilere ders vermek amacı ile Bakanlığın müsaadesi olmadan test bürosu, test merkezi ve benzeri adlar altında faaliyet gösterilemez. Bu hükme aykırı hareket edenlere Türk Ceza Kanunu'nun ilgili hükümleri uygulanır.

Madde 72 — Dershane öğretmenleri ve yöneticileri ferdî veya özel gruplar kurarak özel ders veremezler. Verenlerin çalışma izinleri iptal edileceği gibi öğretmen, yönetici ve derslane hakkında da cezai müeyyide uygulanır.

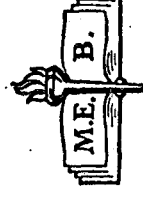
Dershane öğretmenleri resmî veya özel okullarda ders veremezler.

Madde 73 — 23 Mart 1985 gün ve 2185 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan "Özel Dershaneler Tip Yönetmeliği" ile buna dayalı olarak çıkarılan geneleşme ve emirler yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 74 — Bu yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 75 — Bu yönetmelik hükümlerini, Millî Eğitim Bakanlığının görevi ve denetiminde derslane genel müdürü (müdürlüğü) yürütür.

**ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARI
ÖĞRENCİ ÜCRETLERİ TESBİT VE
TAHSİL YÖNETMENLİĞİ**

941 179

BÖLÜM I

GENEL HÜKÜMLER

Amaç :

Madde 1 — Bu yönetmeliğin amacı, özel öğretim kurumlarında öğrenci ücretlerinin hangi esaslara göre tesbit, tayin, ilân ve tahsil edileceğini belirlemektir.

Kapsam :

Madde 2 — Bu yönetmelik, ücretlerin tesbit ve tahsili bakımından bütün özel öğretim kurumlarını kapsar.

Dayanak :

Madde 3 — Bu yönetmelik 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu ile, 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair 2 Haziran 1988 tarih ve 326 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar :

Madde 4 — Aksi belirtilmedikçe yönetmelikte geçen tabirlerden :

“Kanun” 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu ile bu kanunda değişiklik yapan kanunlarla kanun hükmünde kararname’leri,

“Bakanlık” Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığını,

“Kurum” Özel öğretim kurumlarını,

“Ücret” bir öğretim yılı veya kurumların kendilerine mahsus muayyen öğrenim süreleri için öğrenci başına alınacak ücreti, ifade eder.

BÖLÜM II

ÜCRETLERİN TESBİT VE TAHSİLİNE AİT ESASLAR

Ücretlerin Tesbiti ve Tahsili :

Madde 5 — Ücretler aşağıdaki esaslara göre tesbit edilir :

a) Özel öğretim kurumlarının ücretleri ve kurumlarca öğrenciler için sağlanan yemek, beslenme ve taşıt ücretleri her yıl Mayıs ayında, her kurumun kendisi tarafından tesbit ve basın yoluyla ilân olunur.

- b) Süresi içinde bu ilânı yapmayan kurumlar, bir önceki yılın ücretini alırlar.
- c) İlân edilmeden öğrenciden ücret tahsil edilemez.
- d) Bu yönetmelikte belirtilenler dışında öğrenciden hiç bir ad altında ücret istenemez.
- e) İlânların birer sureti bilgi için Bakanlığa ve il ve ilçe Millî Eğitim Gençlik ve Spor Müdürlüklerine gönderilir.
- f) Okullar ücretlerini, her yıl bütün sınıflar için bir önceki yılın ücretine göre aynı nisbette arttırabilirler.
- g) Kurumlar ilân ettikleri ücretleri o öğretim yılı içinde değiştiremezler.

Madde 6 — Kurumlar ücretlerini;

- a) Sağladıkları eğitim - öğretim imkânlarına,
b) Gelişmelerine fırsat ve imkân verecek yatırımlara,
c) Hizmet yapmak üzere sağlayabilecekleri gelirlerine,
d) Personel ve işletme giderlerine,
e) O yıldaki geçiminde indeksleri ile toptan eşya fiyatlarına,
göre tayin ve tesbit ederler.

Kurumların Gruplandırılması :

Madde 7 — Ücret tesbiti kapsamına giren kurumlar aşağıdaki gibi gruplandırılır;

- a) Okullar;
(1) İlkokullar,
(2) Bir kısım derslerin öğretimini yabancı dilde yapan okullar,
(3) Bütün derslerin öğretimini Türkçe yapan okullar,
(4) Takviyeli yabancı dil uygulayan okullar,
(5) Fen Liseleri,
(6) Meslek Liseleri, (kendi aralarında, türlerine göre gruplara ayrılır) olarak ayrı ayrı gruplandırılır ve her birisi için;
a) Daimi yatılı,
b) Evcil yatılı,
c) Gündüzlü
olmak üzere bütün sınıflarının yıllık ücretleri tesbit olunur.
- b) Okul öncesi eğitim kurumları;
(1) Yuva,
(2) Anaokulları,
(3) Anasınıfları,
olarak gruplandırılır ve her grup için aylık ücret tesbit edilir.
- c) Öğrenci etüd eğitim merkezleri için ücretler ayrıktır,
d) Dershaneler;

(1) İlkokul öğrencileri,

(2) Ortaokul ve lise öğrencileri,

(3) Üniversiteye hazırlık öğrencileri,

şeklinde gruplandırılır ve her grup için öğrenci başına düşen ücret ders saati ücreti olarak tesbit olunur.

e) Kurslar, özelliğ ve türlerine göre gruplandırılır ve her grup için öğrenci başına düşen ücret ders saati ücreti olarak belirlenir.

Ücretlerin Taksitlendirilmesi :

Madde 8 — Kurumlar yıllık öğrenci ücretlerini, en az üç eşit taksitte alırlar. Ancak isteyen öğrenci velileri ücretleri defaten veya iki taksitte ödeyebilirler.

Madde 9 — Yeni kayıtlarda ücretin ilk taksidi kesin kayıt esnasında alınır. Ara sınıflarda ise ilk taksidin alınmasına öğretim yılının bitimine on gün kala başlanırlar ve Haziran ayının son iş günü akşamına kadar devam edilir.

Ücretlerin İadesi :

Madde 10 — Aşağıda belirtilen sebeplerden biri veya birkaçı dolayısıyla kurumdan ayrılan öğrencilerin ayrılış tarihinden sonraki aylara, günlere ve saatlere isabet eden ödenmiş ücretleri iade edilir :

- a) Öğrencinin il içinde veya il dışında başka bir kuruma naklolması,
b) Öğrencinin sağlık sebebiyle kurumdan ayrılması,
c) Kanun'un 15., 16. maddelerine göre kurumun kapatılması,
d) Kurumların öğretime başlamasından önceki bir tarihte öğrencinin herhangi bir sebeple kurumdan ayrılması veya ayrılacak için müraacaat etmesi,
e) Öğrenci velisinin öğrenciyi kurumda okutmayacak duruma düşüğünü resmî makamlardan alacağı belgelerle tevsik etmesi.

Madde 11 — Sınıfta kalıp da öğrenime devam edenlerle, doğrudan birinci sınıfa kayd olan veya herhangi bir sınıfa naklen gelen öğrencilerden devam ettikleri sınıftaki diğer öğrencilerin ödedikleri ücret alınır.

Öğretim yılı içinde naklen gelen öğrencinin ücreti, okuyacağı süreye göre hesaplanır.

Ücretsiz Öğrenci Okutmak :

Madde 12 — Özel öğretim kurumları, her öğretim yılında veya devresinde kuruma devam eden öğrenci sayısının % 10'u nisbetinde ücretsiz öğrenci okutmak mecburiyetindedir. Bu miktarın % 75'i Bakanlıkça; % 25'i kurumlarca tesbit edilir.

Madde 13 — Kurumlarda ücretsiz okutulacak öğrencilerin belirlenmesi ile ilgili esaslar bir yönetmelik ile tesbit edilir.

BÖLÜM III
SON HÜKÜMLER

Yürürlükten Kaldırma :

Madde 14 — Bu yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 5 Ocak 1985 tarih ve 18626 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Özel Öğretim Kurumlarında Öğrenci Ücretlerinin Tesbit ve Tahsiline Ait Yönetmelik ile bu Yönetmeliğin bazı maddeleri hakkında 24 Nisan 1986 tarih ve 19087 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan değişiklik hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Madde 1 — 1988 - 1989 öğretim yılında, önceki yönetmelik hükümlerine göre serbest bırakılanlar dışındaki ücretler, 1987 - 1988 öğretim yılı ücretleri % 40 nisbetinde artırılarak uygulanır.

Geçici Madde 2 — Geçici 1. madde uyarınca tesbit edilecek ücretler kurumlarda 1 Temmuz 1988 tarihine kadar basın yoluyla ilân edilir. İlân edilecek ücret listelerinin birer nüshası Bakanlığa, il ve ilçe Millî Eğitim Gençlik ve Spor Müdürlüklerine gönderilir.

Yürürlük :

Madde 15 — Bu yönetmelik yayımı tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

Yürütme :

Madde 16 — Bu yönetmelik hükümlerini Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı yürütür.

ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARINDA
ÜCRETSİZ OKUYACAK ÖĞRENCİLER
HAKKINDA YÖNETMELİK

Sayı : 500.0 Öğrenci Üç. Şb./08466

Konu : Yönetmelikler.

28 Şubat 1989

BAKANLIK MAKAMINA

625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun 3035 sayılı Kanun'la değişik 31 inci maddesini değiştiren 326 sayılı Kanun Hükmünde Kararname gereğince hazırlanan "Özel Öğretim Kurumları Öğrenci Ücretleri Tesbit ve Tahsil Yönetmeliği" 4.6.1988 gün ve 19832 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu yönetmeliğin 13 üncü maddesine istinaden hazırlanmış olan "Özel Öğretim Kurumlarında Ücretsiz Okuyacak Öğrenciler Hakkında Yönetmelik"i ekli örneğine göre kabulünü tensiplerinize arz ederim.

Necdet ÖZKAYA
Daire Başkanı

OLUR
28.2.1989

Hasan Celal GÜZEL
Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı

**ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARINDA ÜCRETSİZ OKUYACAK
ÖĞRENCİLER HAKKINDA YÖNETMELİK**

BÖLÜM I

Genel Hükümler

Amaç :

Madde 1 — Bu Yönetmelik, Özel Öğretim Kurumlarında ücretsiz okutulacak öğrencilerin miktarı, seçimi, kabul şartları ve müracaatlarıyla ilgili usul ve esasları düzenlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Kapsam :

Madde 2 — Bu Yönetmelik, 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu ile bu Kanunun bazı maddelerini değiştiren ve bu Kanuna yeni maddeler ilâve eden 2843, 3035 ve 3236 sayılı Kanunlar ile 254 ve 326 sayılı Kanun Hükmündeki Kararnameler'e göre faaliyette bulunan özel öğretim kurumlarını kapsar.

Dayanak :

Madde 3 — Bu Yönetmelik, 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun 326 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 31 inci maddesine göre çıkarılan Özel Öğretim Kurumlarında Öğrenci Ücretleri Tesbit ve Tahsil Yönetmeliği'nin 12 inci ve 13 üncü maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar :

Madde 4 — Aksi belirtilmedikçe bu Yönetmelikte geçen tabirlerden;

“Kanun” 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu ile bu Kanunda değişiklik yapan Kanunlarla, Kanun Hükmünde Kararnameleri,

“Bakanlık” Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığını,

“Kurum” Özel Öğretim Kurumlarını,

“Ücretsiz Okuyacak Öğrenci” bir öğretim yılı veya kurumların kendilerine mahsus muayyen öğrenim süreleri için Bakanlık veya kurum kontenjanından ücretsiz okuyan öğrenciyi, ifade eder.

BÖLÜM II

Ücretsiz Okuyacak Öğrenci Kontenjanına Dair Hükümler

Kontenjanın Tesbiti ve Kullanılması :

Madde 5 — Özel öğretim kurumları, her öğretim yılında veya devresinde kuruma devam eden öğrenci sayısının % 10'u nisbetinde ücretsiz öğrenci okutmak mecburiyetindedirler. Bu miktarın % 75'i Bakanlıkça, % 25'i kurumlarca tesbit edilir.

Özel Okullarda :

a) Bakanlık kontenjanı;
Bakanlık, % 75'lik kontenjanının % 60'nı okula devam eden öğrenciler için, % 15'ni ise öğretim yılının başladığı üçüncü hafta içerisinde hazırlık sınıfları, hazırlık sınıfı bulunmayan okullarda ise 1 inci sınıf öğrencileri için kullanır.

b) Kurum kontenjanı;
Özel okullar, % 25'lik kontenjanlarının % 20'sini mevcut öğrencileri için, % 5'ini ise öğretim yılının başladığı dokuzuncu hafta içerisinde hazırlık sınıfları, hazırlık sınıfı bulunmayan okullarda ise 1 inci sınıf öğrencileri için kullanırlar.

Okullar dışındaki özel öğretim kurumlarında :

a) Bakanlık kontenjanı;
Bakanlık kontenjanı illerde il, ilçelerde ilçe Millî Eğitim Gençlik ve Spor Müdürlükleri tarafından kullanılır.

b) Kurum kontenjanı;
Kurum kontenjanından ücretsiz okumak isteyen öğrenciler, her sınıf, grup ve devrenin başladığı ilk 20 gün içerisinde kuruma müracaatta bulunurlar.

Ücretsiz Öğrencilerin Sınıf ve Devrelere Dağılımı :

Madde 6 — Kurumlar, ücretsiz okutacakları öğrenci sayısını Yönetmelikte belirtilen esaslara göre bünyelerindeki sınıf, grup ve devrelere dağıtılabacak şekilde planlarlar.

Ücretsiz öğrenci seçiminde bünyelerinde anasınıfı, ilkököl, ortaokul ve lise bulunan takviyeli veya bir kısım derslerin öğretimini yabancı dile yapan okullarda, imtihanla alınan öğrencilere öncelik tanınır.

Bir bölüme müracaatın az olması halinde, diğer bölümler için yapılan müracaatlarla noksanlıklar tamamlanır.

Kesitlerin Bütüne Tamamlanması :

Madde 7 — Bakanlık ve kurumlar, ücretsiz okutulacak öğrenci miktarını tesbit ederken kesirli çıkan sayıları tama tamamlar.

Mevcutun Bildirilmesi :

Madde 8 — Ücretsiz okutulacak öğrenci sayısının tesbitine esas olmak üzere; okullar her yıl 1 Ocak - 15 Ocak tarihleri arasında okul mevcudunu Bakanlığa,

Okullar dışındaki kurumlar ise mevcutlarını, her sınıf, grup ve devrenin öğretime başladığı ilk beş gün içerisinde kurumun doğrudan bağlı bulunduğu Millî Eğitim Gençlik ve Spor Müdürlüklerine,

"Mevcut Bildirim Formu" (EK : 1) ile bildirirler".

Ücretsiz Okuma Hakkından Faydalanılması :

Madde 9 — Ücretsiz okuma hakkından, bu Yönetmeliğin 10 uncu maddesinde belirtilen şartları taşımış olmak kaydıyla, haklarında ücretsiz okumak için karar verilenler yararlanırlar.

Seçilme Şartları :

Madde 10 — Kurumlarda ücretsiz okuyacak öğrencilerde aşağıdaki şartlar aranır.

- T. C. Vatandaşı olması (T. C. Vatandaşı olmayıp Türkiye'de yaşayan soydaşlarımız dahil),
- Kurumun kayıt - kabul şartlarını taşınması ve kuruma kaydolması,
- Özel öğretim kurumlarında okuyan kardeşlerden yalnız birisi için müracaat edilmiş olması,
- Öğrenci ailesinin;

(1) Aylık toplam gelirinin 5 bin X memur maaş katsayısından fazla olmaması,

(2) Anne veya baba kamu veya özel sektörde görevli ise gelir getirici başka bir işinin bulunmaması.

e) Usulüne uygun müracaatta bulunulması,

f) Öğrencinin bir önceki sınıfını doğrudan geçmiş olması (Okullarda ara sınıflar için),

g) Öğrencinin ahlâk notunu kiracak şekilde disiplin cezası almamış olması,

h) Dershane ve kurslara devam edenlerden; herhangi bir okulda öğrenci olanlar ile bir kamu kurumunda görevli bulunanlar dışındakilerin sabıka kaydının bulunmaması,

gerekir.

1) Anne veya babası resmî görevde iken şehit olan veya suikast sonucu sakat kalan öğrencilerin, aile gelir miktarına bakılmaksızın müracaatları kabul edilir.

Değerlendirmeye Tabi Tutulmayacak Müracaatlar :

Madde 11 — Suikast sonucu şehit olan veya sakat kalan öğrencimen çocuklarının müracaatları, puanlamaya tabi tutulmadan kabul edilir.

Müracaat:

Madde 12 — Her yıl, ücretsiz okutulacak öğrencilerin müracaat zamanı ve usulleri okullarda müracaatların başlamasından en az iki hafta önce; okullar dışındaki diğer kurumlarda ise her sınıf, grup ve devrenin başladığı ilk beş gün içinde öğrenciler vasıtasıyla velilere yazılı olarak bildirilir.

Ücretsiz Okumak İsteyenlerin Kontenjanından Az Olması:

Madde 13 — Müracaat edenlerin sayısı kontenjandan az olduğu takdirde durumları 10 uncu maddeye uygun olanlar ücretsiz okuma hakkından istifade ederler.

Ücretlerin İadesi:

Madde 14 — Ücretsiz okumaları uygun görülen öğrencilerden alınan ücretler, o öğrencinin yararlandığı grup ve devrenin bitiminden sonraya kalmamak şartıyla kurum yönetiminin uygun göreceği bir tarihte, senet ve bonoları ise derhal iade edilir.

İadelerde öğrenciler, daha önce ödedikleri ücretlere ait, verilen fatura ve makbuzların asıllarını kuruma ibraz etmek zorundadırlar.

Ücretsiz Okuma Süresi:

Madde 15 — Ücretsiz okuma hakkını kazanan öğrencilerin bu hakları yalnız o öğretim yılı veya devresi için geçerlidir.

Bakanlık ve Kurum Kontenjanlarından Faydalanmak:

Madde 16 — Bakanlık kontenjanından ücretsiz okumaya hak kazanan öğrenciler, ayrıca kuruma da müracaat etmişler ise bu müracaatları dikkate alınmaz.

BÖLÜM III

Değerlendirme

Değerlendirme Kurulları:

Madde 17 — Müracaatları değerlendirmek için;

a) Okullarda Bakanlık kontenjanından faydalanmak isteyen öğrencilere ait müracaatlar, 5. Akşam Sanat Okulu Ölçme, Değerlendirme ve Yerleştirme Merkezi tarafından değerlendirilir.

b) Okullar dışındaki kurumlarda Bakanlık kontenjanından faydalanmak isteyen öğrencilerin müracaatları için il veya ilçelerde,

Kurum kontenjanlarından faydalanmak isteyen öğrencilerin müracaatları için kurumda, değerlendirme kurulları kurulur.

BÖLÜM IV

Çeşitli Hükümler

Dosya ve Defter Tutma Mecburiyeti:

Madde 18 — Kurum idareleri, ücretsiz okuyacaklarla ilgili ilân, müracaat, kurul kararları, listeler, sonuçların tebliği ile ilgili yazılar ve benzeri evrakın muhafazası için gerekli dosya ve defterleri tutmak zorundadırlar.

Kılavuz:

Madde 19 — a) Müracaat zamanları, usul ve şekilleri,

b) Değerlendirme kurullarının kuruluşları, iş ve işleyişleri,

c) Kurum müdürlüklerinin yapacakları işler ve süreleri,

d) Ücretsiz okumaya hak kazanan öğrencilerin yapacakları işler ve süreleri,

e) Müracaat formlarındaki sorular ve bunların değerlendirme esasları, müracaat ve taahhüt formları,

Bakanlıkça çıkarılacak kılavuzda belirtilir.

Formlar:

Madde 20 — Ücretsiz okutulacak öğrenciler için kılavuzda belirtilen formlar dışında form kullanılmaz.

Ayrıklı Davranışta Bulunmak:

Madde 21 — a) Bu Yönetmelik ve kılavuz hükümlerine aykırı davranışta bulunan özel öğretim kurumları idarecileri hakkında kanunî işlem yapılır.

b) Gerçek dışı beyanda bulunduğu tesbit edilen öğrencinin, ücretsiz okuma hakkı geri alınır. Ücretsiz okuduğu dönemlere ait ücretler kanunî faizi ile birlikte ödetirilir.

c) Gerçek dışı beyanlarıyla resmi mercilerin yanlış karar vermelerine sebep olan veli, öğrenci ve bunların beyanlarına kefil olanlar hakkında Bakanlık veya İl- İlçe Millî Eğitim Gençlik ve Spor Müdürlüklerince Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunulur.

Ayrıca ilgili makamlarca da tahkikat yapılır.

Yürürlükten Kalkan Hükümler:

Madde 22 — Bu Yönetmeliğin onayından itibaren önceden yayınlanmış yönerge ve genelgeler yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük:

Madde 23 — Bu Yönetmelik onay tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

Yürütme:

Madde 24 — Bu Yönetmelik hükümlerini Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı yürütür.

ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARI MEVCUT BİLDİRİM FORMU

Kurucusu (Kurum Vakıf, Dernek veya Şirkete bağlı ise adı)	
Adresi	
Formun Ait Olduğu Dönem	

KURULUŞA BAĞLI OKULLARDAKİ

	Öğrenci Sayısı	Ücretsiz okutulacak öğrenci sayısı	Bakanlık kontenjanı	Kurum kontenjanı
Anaokulu				
İlkokul (Anasınıfı Dahil)				
Ortaokul				
Lise				
Toplam				

OKULLAR DIŞINDAKİ KURUMLARA DEVAM EDEN

	Öğrenci Sayısı	Ücretsiz okutulacak öğrenci sayısı	Bakanlık kontenjanı	Kurum kontenjanı
Kurs				
Dershane				
Öğrenci Etüd Eğitim Merkezi				
Toplam				

Kuruluşumuza bağlı özel öğretim kurumlarına devam eden öğrencilerin miktarı yukarıdaki gibidir.

Kurucu veya Kurucu Temsilcisi
(Adı, Soyadı, Tarih, İmza)

Kurum Müdürü
(Adı, Soyadı, Tarih, İmza)

Sevgili öğrenciler

Bu anket: Üniversiteye hazırlık kurslarına devam eden öğrencilerin başarılarını etkileyen faktörler ile ilgili görüşlerini saptamak üzere hazırlanmıştır. Anketten elde edilecek bilgilerin okulda yada kursta gördüğünüz derslerle hiç bir ilgisi bulunmamaktadır.

Bu bir sınav değildir. Bu nedenle soruları çekinmeden cevaplayabilirsiniz. Sorulara samimiyetle ve doğru cevaplar vereceğinize inanıyorum.

Anketteki her sorunun bir tek seçeneğini işaretleyiniz. Testlerde de olduğu gibi her sorunun sizinle ilgili seçeneğini işaretleyiniz.

Yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Arş. Grv. Bahadır KÖKSALAN

1- Yaşınız:

- a, 15'in altında
 b, 16-18 yaşında
 c, 19-21 yaşında
 d, 22 ve üzerinde

2- Cinsiyetiniz:

- a, Kız
 b, Erkek

3- ÖSYM No:

I. BÖLÜM

4- Öğrenim durumunuz aşağıdakilerden hangisidir?

- a, Mezun
 b, Beklemedi
 c, Son sınıf
 d, Fakülte veya yüksek okuldan terk
 e, Fakülte veya yüksek okul mezunu

5- Öğrenim gördüğünüz lise türü

- a, Genel lise
 b, Meslek lisesi
 c, Anadolu lisesi
 d, Fen lisesi

6- Genel lise veya Anadolu lisesine gidiyorsanız hangi koluna devam ediyorsunuz?

- a, Fen kolu (Tabii Bilimler)
 b, Matematik kolu
 c, Edebiyat kolu

7- Meslek lisesine gidiyorsanız aşağıdakilerden hangisidir?

- a, Endüstri Meslek Lisesi
 b, Kız Meslek Lisesi
 c, İmam Hatip Lisesi
 d, Ticaret Lisesi

II. BÖLÜM

8- Mezun olduğunuz veya devam ettiğiniz lisenin bulunduğu yerleşim yeri aşağıdakilerden hangisidir?

- a, Köy
 b, Kasaba
 c, İlçe
 d, İl

9- Babanız:

- a, Sağ b, Ölü

10- Babanız:

- a, Öz b, Üvey

11- Babanızın öğrenim durumu.

- a, Okur-yazar değil
 b, Okur-yazar

12- Okur - yazar ise

- a, İlkokul mezunu
 b, Ortaokul mezunu
 c, Lise ve dengi okul mezunu
 d, Üniversite veya yüksek okul mezunu
 e, Lisansüstü öğrenim görmüş

13- Babanızın mesleği aşağıdaki grupların hangisine girmektedir?

- a, Serbest meslek: Doktor, Avukat, Dişçi, Eczacı, Mühendis, Mimar, Esnaf, Müteahhit
 b, Yüksek rütbeli memur: Devlet memurları, Özel sektör memurları, Yüksek rütbeli subay (binbaşı ve üstü)
 c, Orta dereceli memur: Küçük işadamları, teknisyen, muhasebeci, polis, öğretmen
 d, Küçük memur: Bekçi, işçi, hizmetli
 e, Başka.....

14- Anneniz:

- a, Sağ b, Ölü

Sevgili Öğrenciler

Bu anket: Üniversiteye hazırlık kurslarına devam eden öğrencilerin başarılarını etkileyen faktörler ile ilgili görüşlerini saptamak üzere hazırlanmıştır. Anketten elde edilecek bilgilerin okulda yada kursta gördüğünüz derslerle hiç bir ilgisi bulunmamaktadır.

Bu bir sınav değildir. Bu nedenle soruları çekinmeden cevaplayabilirsiniz. Sorulara samimiyetle ve doğru cevaplar vereceğinize inanıyorum.

Anketteki her sorunun bir tek seçeneğini işaretleyiniz. Testlerde de olduğu gibi her sorunun sizinle ilgili seçeneğini işaretleyiniz.

Yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Arş. Grv. Bahadır KÖKSALAN

- 1- Yaşınız:
 a, 15'in altında
 b, 16-18 yaşında
 c, 19-21 yaşında
 d, 22 ve üzerinde

- 2- Cinsiyetiniz:
 a, Kız
 b, Erkek

3- ÖSYM No:

I. BÖLÜM

- 4- Öğrenim durumunuz aşağıdakilerden hangisidir?
 a, Mezun
 b, Beklemeli
 c, Son sınıf
 d, Fakülte veya yüksek okuldan terk
 e, Fakülte veya yüksek okul mezunu
- 5- Öğrenim gördüğünüz lise türü
 a, Genel lise
 b, Meslek lisesi
 c, Anadolu lisesi
 d, Fen lisesi

6- Genel lise veya Anadolu lisesine gidiyorsanız hangi koluna devam ediyorsunuz?

- a, Fen kolu (Tabii Bilimler)
 b, Matematik kolu
 c, Edebiyat kolu

7- Meslek lisesine gidiyorsanız aşağıdakilerden hangisidir?

- a, Endüstri Meslek Lisesi
 b, Kız Meslek Lisesi
 c, İmam Hatip Lisesi
 d, Ticaret Lisesi

II. BÖLÜM

8- Mezun olduğunuz veya devam ettiğiniz lisenin bulunduğu yerleşim yeri aşağıdakilerden hangisidir?

- a, Köy
 b, Kasaba
 c, İlçe
 d, İl

9- Babanız:

- a, Sağ b, Ölü

10- Babanız:

- a, Öz b, Üvey

11- Babanızın öğrenim durumu.

- a, Okur-yazar değil
 b, Okur-yazar

12- Okur - yazar ise

- a, İlkokul mezunu
 b, Ortaokul mezunu
 c, Lise ve dengi okul mezunu
 d, Üniversite veya yüksek okul mezunu
 e, Lisansüstü öğrenim görmüş

13- Babanızın mesleği aşağıdaki grupların hangisine girmektedir?

- a, Serbest meslek: Doktor, Avukat, Dişçi, Eczacı, Mühendis, Mimar, Esnaf, Müteahhit
 b, Yüksek rütbeli memur: Devlet memurları, Özel sektör memurları, Yüksek rütbeli subay (binbaşı ve üstü)
 c, Orta dereceli memur: Küçük işadamları, teknisyen, muhasebeci, polis, öğretmen
 d, Küçük memur: Bekçi, işçi, hizmetli
 e, Başka .....

14- Anneniz:

- a, Sağ b, Ölü

TABLO I

t Tablosu

S D	Anlamlılık düzeyi ya da red alanı yüzdesi			
	0.10	0.05	0.01	0.001
1	6.31	12.71	63.66	636.66
2	2.92	4.30	9.92	31.60
3	2.35	3.18	5.84	12.94
4	2.13	2.78	4.60	8.61
5	2.02	2.57	4.03	6.86
6	1.94	2.45	3.71	5.96
7	1.89	2.36	3.50	5.40
8	1.86	2.31	3.36	5.04
9	1.83	2.26	3.25	4.78
10	1.81	2.23	3.17	4.59
11	1.80	2.20	3.11	4.44
12	1.78	2.18	3.05	4.32
13	1.77	2.16	3.01	4.22
14	1.76	2.14	2.98	4.14
15	1.75	2.13	2.95	4.07
16	1.75	2.12	2.92	4.02
17	1.74	2.11	2.90	3.96
18	1.73	2.10	2.88	3.92
19	1.73	2.09	2.86	3.88
20	1.72	2.09	2.85	3.85
21	1.72	2.08	2.83	3.82
22	1.72	2.07	2.82	3.79
23	1.71	2.07	2.81	3.77
24	1.71	2.06	2.80	3.74
25	1.71	2.06	2.79	3.72
30	1.70	2.04	2.75	3.65
40	1.68	2.02	2.70	3.55
60	1.67	2.00	2.66	3.46
120	1.66	1.98	2.62	3.37
*Sonsuz	1.65	1.96	2.58	3.29

*Aynı zamanda yukardaki anlamlılık düzeyleri için Z değerleridir.